

Година XXVII
Број 749
7. мај 1966.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Dan
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

КРОЗ ВЕКОБЕ

ПРЕПОРУЧЕНО ПИСМО

Препоручене пошиљке примају се и уручују према одређеном пропису. Свако препоручено писмо заводи се у књигу, пошиљоцу се даје потврда да га је предао, а адресату се уручује уз потпис. Тако се с препорученим писмима поступа већ више од две стотине година, од дана када је председник општине немачког града Келна Јакоб Хенот издао доносиоцу једног важног извештаја потврду да је документ предат њему лично у руке. То је било 23. октобра 1758. године.

ПРВИ СИЛОСИ

За силосе, велика спремишта за жито, у Мексику се знало још пре 2.000 година. Још и данас становници села Мексика граде спремишта за жито по прастаром начину, од блата и у облику цинковских амфора. На врх својих силоса они постављају дрвене главе идола Јер ве-

рују да ће им они чувати жито од кварења, а и од крађе. Ти стари мексички силоси били су вероватно узор и за данашње, модерне грађевине цилиндричног облика у којима се чувају жита. Од старих становника Мексика најпре су их примили освајачи Шпанија, а од Шпанаца остали народи Европе. И сам назив узет је из шпанског језика где реч „силос“ значи трап за пшеницу.

УМЕСТО КОМПАСА

У давна времена, кад поморци још нису знали за компас, они су поласећи на пловиду узимали са собом птице. Када би се затим нашли наред мором, они би птице пустили. Вођене инстинктом птице би усмериле лет према копну а морнари су следили правац њиховог лета. Постоји мишљење да су служећи се птицама као компасом викизи и Полнежани успели да преплове океане.

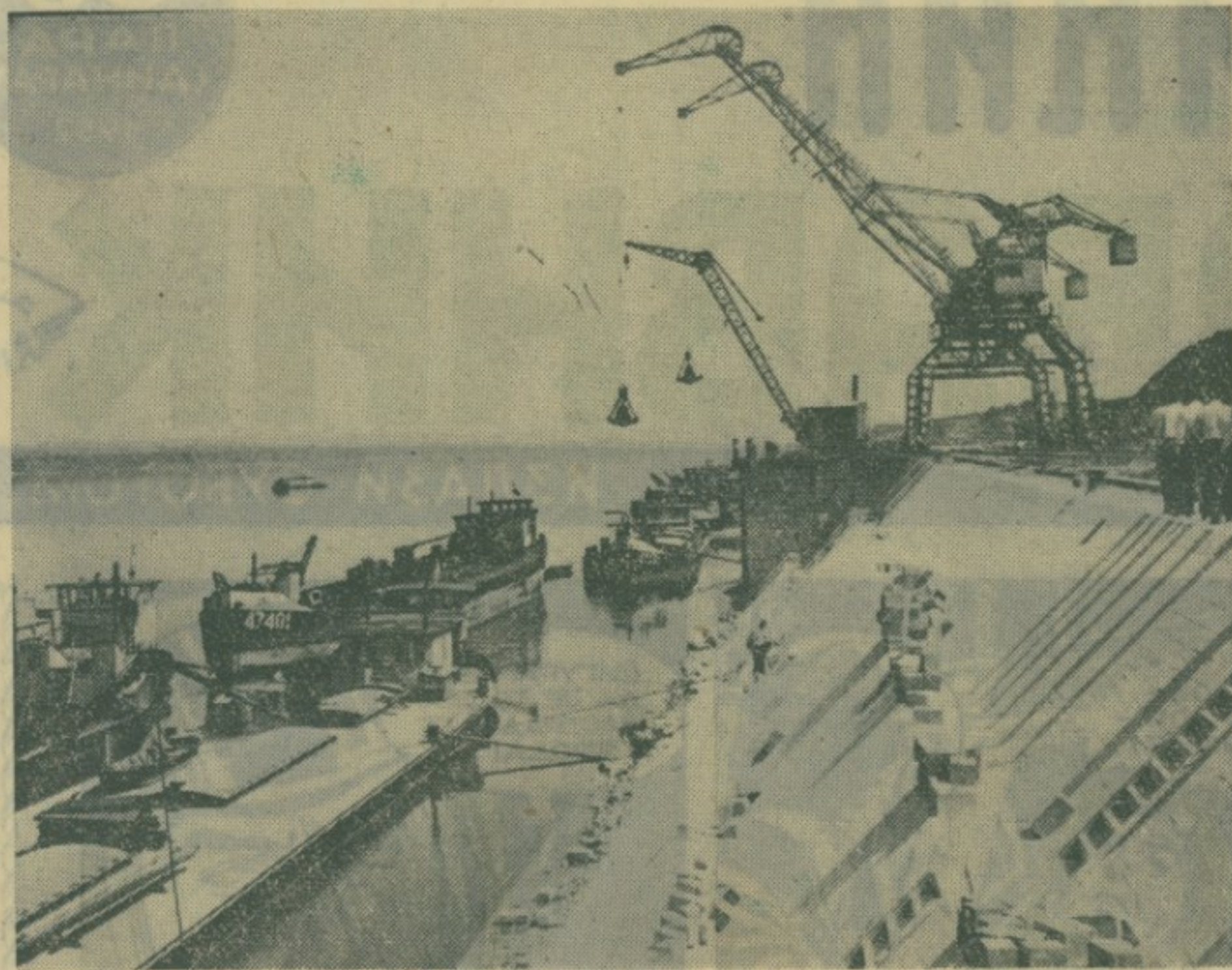
У ОВОМ БРОЈУ:

- НАЈСЛАВНИЈИ МЕЂУ СЛАВНИМА
- АНЕГДОТЕ
- ШАХ
- СПОРТ
- НА МЕСЕЦУ ТЕЖА СЛАВИЈА
- ШЕСТ ПУТА
- НА ИЗВОРИМА ДРЕВНЕ МУДРОСТИ
- ДВОВОЈ ИЗНАД ПУСТИЊЕ
- ПИСМА ЧИТАЛАЦА
- ШАРЕНА ВРТЕШКА
- РЕКОРД У СЕДЛУ
- СИН ХЕРОЈА ХЕРОЈ

Кроз нашу
земљу

РЕЧНА ПРИСТАНИШТА У ЈУГОСЛАВИЈИ

На нашим пловним рекама Дунаву (588 км), Сави (572 км), Тиси (164 км), Драви (105 км), Бегеју (76 км), Купи (6 км) и Тамишу (4 км) постоји 41 веће и 68 мањих пристаништа. Поред тога, на бачким каналима је још једно веће и 14 мањих пристаништа. Али, ако се у обзир узму само пристаништа са зиданим кејовима (косим и вертикалним), онда их је више него пет пута мање. У таквим пристаништима претовар робе се обавља помоћу дизалица капацитета носивости од 1,5 до 5 тона. Сада их у свим

нашим пристаништима на дињи терет до 150 тона. У пловним рекама има око 45 км пристаништа (12) има и оне све заједно могу по-

силоса за претовар и лаге-

ДУГОВЕЧНОСТ

Енглеска краљица Викторија послала је поштанском службенику Роберту Тејлору (1783—1898) свој портрет с посветом: „Поклон краљице Викторије П. Тејлору у спомен његове дубоке и до данас нечувене старости. Поклон је толико узбудило старца да је после три месеца умро, у 135. години.

Шкотски рибар Хенри Џенкинс умро је 1670. године у Елertonу, у грофовији Јорк. Џенкинс се ве-

роватио родио 1500. или 1501. године јер је тачно утврдио да је учествовао у познатој бици између Енглеза и Шкотланђана код Флоренфила... Додуше, није се борио већ је само стрелцима прикупљао избачене стреле. Тада је имао 12 година. Из енглеских судских архива може се видети да се 1665. године појавио на суду као сведок да би дао изјаву о нечему што се догодило 140 година раније. На једном сеоском гробљу неда-

леко од Ричмонда још се може видети Џенкинсов надгробни споменик.

БИТЛС МАЈМУНИ

У робној кући „Селфриџ“ у Лондону љубимци публике су „битлс мајмуни“. Има их пет, чупави су као они прави и такође смешно обучени. Нема сумње да усхићење купаца и зазивају више својим изгледом него свирком, која није ништа друго до обична мајмунска галама.

АНЕГДОТЕ

ТАКТИКА

Отац композитора Јоханеса Брамса упорно је одбијао да од свога сина прими било какву помоћ у новцу и Брамс је, кад је требало помоћи оцу, морао да уложи много такта, вештине и обзирности.

Једном, кад су се растајали, Брамс је рекао оцу:

„Веруј ми, оче, музика је у свакој, па и у најтежеј ситуацији, највећа утеха. Ако се икад осетиш потиштен и ако ти је потребно охрабрење, узми моје старе ноте Хендлвог „Саула“ и прочитај их од почетка до краја. Сигуран сам да ћеш у њима наћи све оно што ти је потребно.

После извесног времена стари Брамс је запао у тешку ситуацију и сетио се синовљевих речи. Узео је „Саула“ и стао га прелиставати. У њему је заиста нашао оно што му је било потребно: између сваке странице његов син је оставио по једну крупну новчаницу.

ВЕРДИ И ЊЕГОВ ОБОЖАВАЛАЦ

Оперски импресарио Ђулио Гати-Казаца био је као младих страстан обожавалац композитора Вердија. Једном је он читаво поподне пратио свог идола кроз римске улице не усуђујући се да му приђе. Много година касније испричао је Вердију тај случај.

— Какво траћење енергије! — узвикнуо је запрепашћени Верди. — У тим годинама и с паром чилих ногу требало је да пратите неку лепу девојку.

ИЗ ИСТОГ РАЗЛОГА

За време првог светског рата амерички глумац Вил Роџерс гостовао је у једном војничком варијетеју. Једне вечери док је изговарао један прилично дуг монолог, нека жена која се баш није могла похвалити својим изгледом, прекинула га је гласним повиком:

— А зашто ви нисте у војсци? У рововима?

Роџерс је дао свима гледаоцима довољно времена да се окрену и погледају жену, а затим је мирно одговорио:

— Из истог разлога због кога ви нисте у варијетеју: физичка неспособност.

ЗЛОЧИН ЗАВИДЛИВОГ ДВОРАНИНА

МОНИЈУС АСПРЕНС, ЧИНОВНИК НА ДВОРУ РИМСКОГ ЦАРА АВГУСТА, ПОЗВАО ЈЕ НА ГОЗБУ СВЕ ПРИЈАТЕЉЕ БОГАТИЈЕ ОД СЕБЕ И НА ЊОЈ ОТРОВАО СВИХ 130 ЗВАНИЦА!

(9. ГОДИНА ПРЕ НАШЕ ЕРЕ)

ЦВЕТНИ ЧАСОВНИК

ПОЈЕДИНЕ ЧАСОВЕ НА ОВОМ НЕОБИЧНОМ ЧАСОВНИКУ ПРЕДСТАВЉА ЦВЕТЕ ЧИЈИ ЈЕ МИРОС У ТО ДОБА ДАНА НАЈБОЉИ И НАЈПРОДОРНИЈИ (ПРАЗ. ФРАНЦУСКА)

ПЧЕЛУ

У СРЕДЊЕМ ВЕКУ ОПЕВАЛИ КАО ДВАРТИ И СВЕЛОСТИ, А ДОНОСИОЦА — ЈЕР ЈЕ ЉУДИМА ДАВАЛА МЕД И ВОДАК ЗА СВЕКЕ

ЖЕМЕ

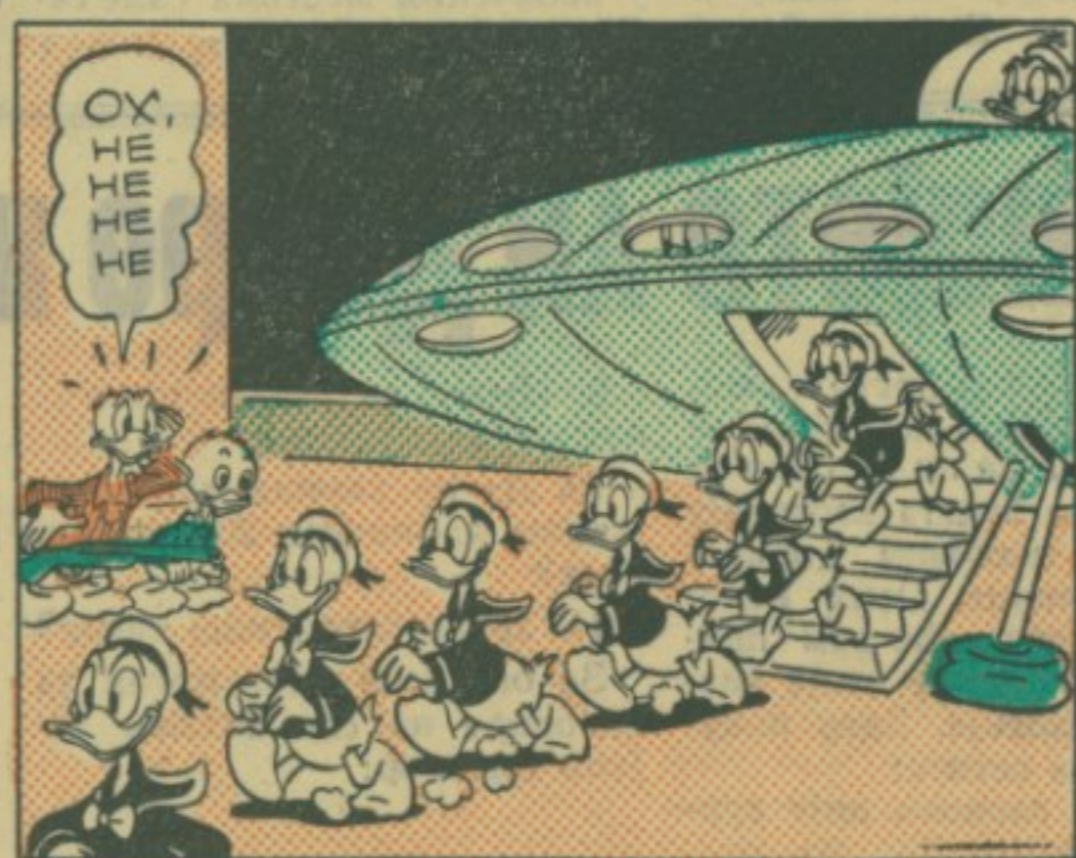
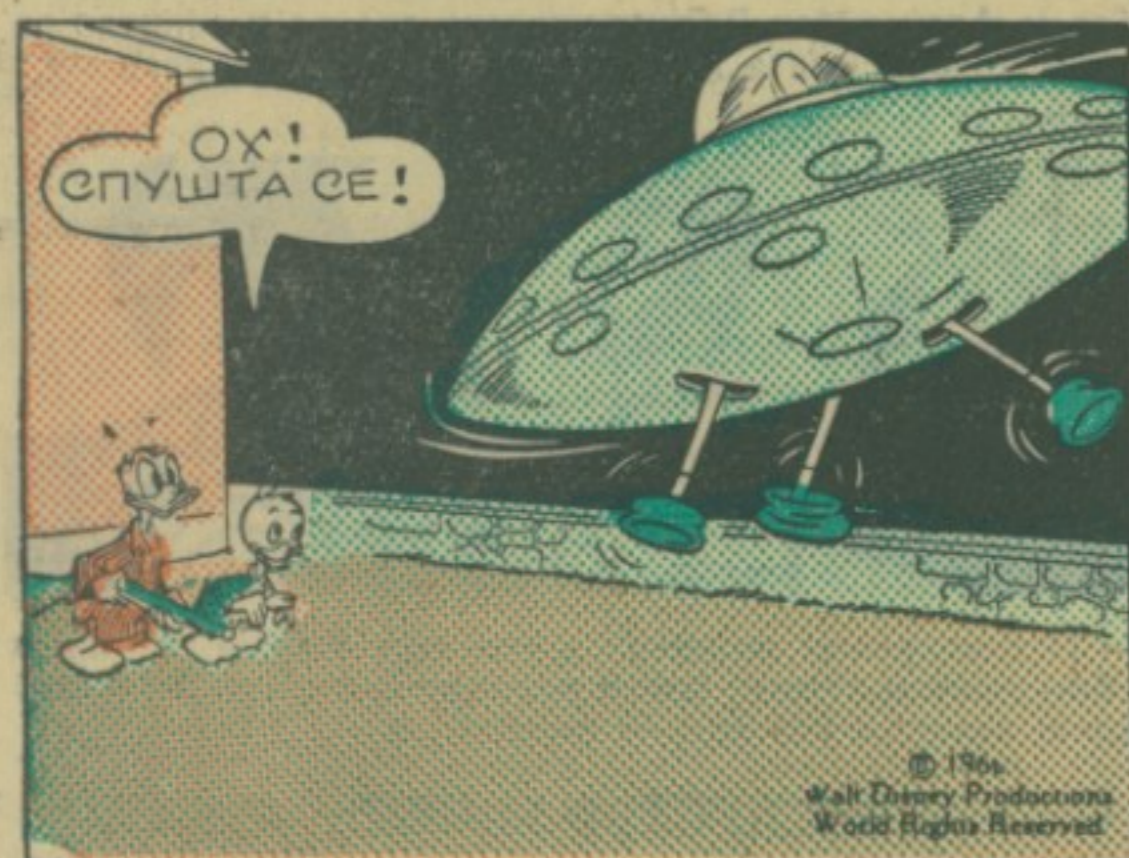
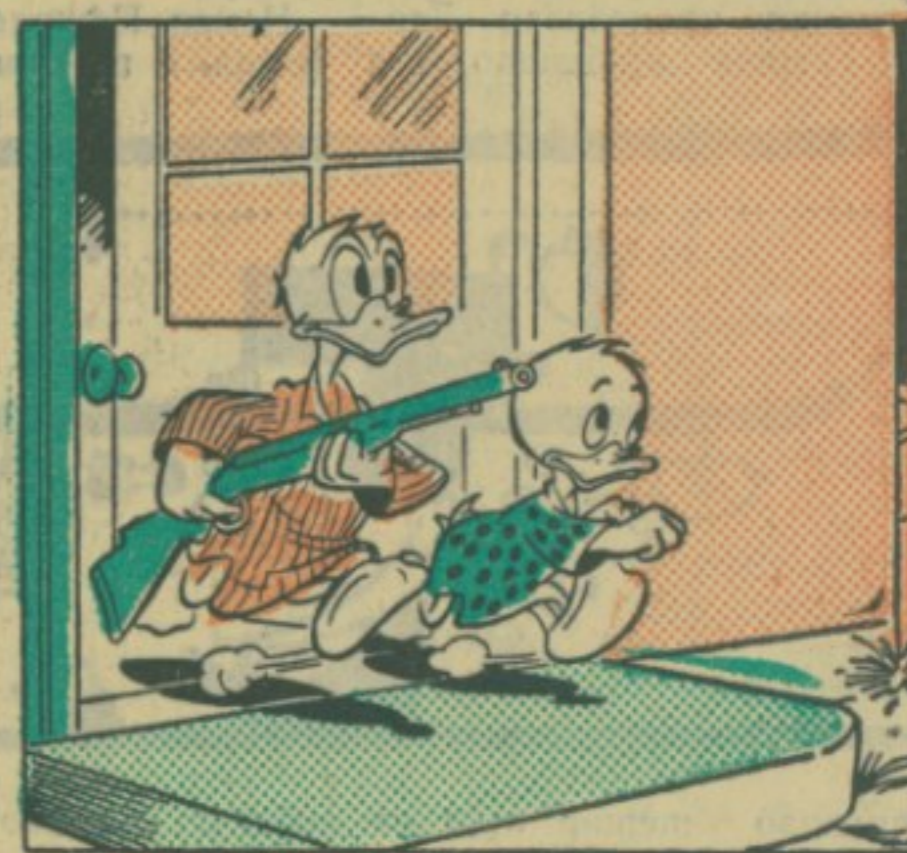
ИЗ АФРИЧКОГ ПЛЕМЕНА ЛОНДА ПРАВЕ ФРИЗУРЕ ПО УГЛЕДУ НА КАЛПАКЕ КОЛОНИЈАЛНИХ ФРАНЦУСКИХ ЖАНДАРМА

Ripley's — Веровали или не!

ТОЛАГА

СЕ ЗОВЕ ОВО НОВОЗЕЛАНДСКО СЕЛО ЧИЈАВО ПОДИГНУТО НА ВЪХУ НЕПРИСТУПАЧНЕ СТЕНЕ ДО КОЈЕ НИКАКАВ НЕПРИЈАТЕЉ НЕ МОЖЕ ДА ПРОДРЕ

WALT
DISNEYПАЈА
ПАТАК

СПОРТ

»ПОШТЕНА«
БИЦИКЛИСТИЧКА СТАЗА

Трикови на стази? Сигурно сте чули за њих. Има их врло много и по правилу их употребљавају професионални возачи. Ови трикови с правим спортом немају везе.

Један од најпознатијих трикова је такозвана „шпенадла у рукавици“. Када тркач види да никако убрзање не помаже, њему остају два излаза: да се помири са поразом или да постигне да се трка понови. Тада онај ко је изабрао ово последње објављује да му је гума пробušена, обично дизањем руке. Пре него што судије имају времена и да приуш, механичар тркача притрчава бициклу и буши гу „шпенадлом“ скривеном у рукавици.

Неки возач је водио трку на 1000 метара где се мери време само за последњих 200 метара. Пошто је одлучио да пропусти противника испред себе, успорио је темпо и почео да се приближава огради. Међутим противник је искористивши расејаност бициклисте који се спремао на трик, неочекивано и нагло убрзао. Великом брзином напао је кривину и зачас се одлепио за једно тридесет метара. Смањити овакву разлику било је немогуће. После очајничког покушаја да стигне противника наш „лунчак“ је на 200 метара пред циљем храбро скокнута из седла брзином од 60 км. на час. Није свако способан за тако нешто, али овај

бициклиста је био добро физички припремљен и извео је скок на сјајан начин. Он је стекао право да се трка понови и овога пута није дозволио да га изненаде. Име овог поштеног момка није остало записано у историји.

А ево у другом случају и имена. Познат је трик Француза Жирардена, који је остао некажњен. За време једног светског првенства у утешној трци стартовали су Жирарден, Енглез Бресли, Швајцарац Платнер и Италијана Гела. Трка је била посебно тешка због тога што је стаза била врло узана. Педесет метара пред циљем Жирарден је прстигао Бреслија и Гела и пришао уз самог Платнера. Овај је управо почео да се помера од руба стазе да га про-

тивник не би прстигао са десне стране, а приметивши да Жирарден и не мисли тако да ради него настоји да се увуче

између њега и ивице стазе и већ напредује готово упоредо са њим, Платнер настоји да га потисне. Истог тренутка Жирарден, не скидајући руке са управљача, нагло удара коленом Платнера у натколеницу. Швајцарац лети из седла. На њега налећу Бресли и Гела. Жирарден је, оставивши иза себе гомилу тела и бицикла, добио трку због тога што су очи судија биле приковане за управљаче и руке тркача и нико од њих није запазио подмукли ударац.

У тркама сустизања трикови су такође могући. Они се обично састоје у психичком изнуравању. Користе се разни трикови са одуговлачењем старта или за прекид трке. Епизода коју ћемо опи-

сати одиграла се на светском првенству 1963. године. У предтркама један Данац био је заједно са фаворитом Белгијанцем Ван Лојом. Ван Лој је два пута направио погрешан старт и тако отегао почетак трке за читавих пет минута очигледно настојећи да изнервира Данаца. И успео је у томе. На крају је Ван Лој постигао најбоље време дана, а Данац најгоре. Међутим, Данац је још имао шансу да настави борбу. Према правилима парови противника састављали су се на основу следећих принципа: најбољи са најгорим, други са седмим итд. Следећег дана Данац је поново стартовао заједно са Ван Лојем. Данац је одлучио да добије трку по сваку цену. Да би вратио Ван Лоју мило за драго, Данац је напумпао до краја већ доста излизане гуме. И, ево, старта. Пажња! Напред! Данац полази без журбе, а Ван Лој лети као суманут да би одмах стекао одлучујућу предност. Данац је прешао свега пола круга, његова је гума пукла и он је стао. Ван Лој је и даље ишао напред великом брзином и једва су га зауставили. Он је прешао круг потрошивши узалуд снагу. Изгубљено је шест минута да се промени гума. Поново старт. Овога пута Данац је засекао један од каишева и када је хтео да га „затегне“, каиш је „случајно“ пукао. Поново пауза од пет минута. Ван Лој се нервира. Долази до трећег старта. Сада тренер улаже протест. Због чега се на стази налази само један судија за бројање кругова и то само за Ван Лоја. Пролази још неколико минута. Укупно Ван Лој је чекао 18 минута. Белгијанац је био потпуно ван себе и испричао када је на крају крајева дат прави старт. Изгубио је од противника кога је дан раније лако али не и поштебно, победио.

Уређује: Паја Патак

Ква
Ква

Расејаност

Шта је с тобом, Мишо? — забринуто пита Белка малог Мишу. — Зашто плачеш?
— Наставник географије ми је дао двојку — одговори јој Миша кроз плач. — Заборавио сам где се налази Куба.
— Ех, ти расејанко, — на то ће Белка. — Зар не можеш да се сетим где си је оставио?

Које?

— Рајо, ти си у свом домаћем задатку реч „ботаника“ написао са два „о“. Сигурно си се збунио. Само се „зоологија“ пише са два „о“ — приметио је учитељ.
— Па шта сад да радим? — збуњено га је запитало Раја.
— Просто прецртај једно „о“ — покушава учитељ да му помогне.
— А које?

Послушно
дете

Гаја стоји на ивици тротоара и плаче из свег гласа. На илази једна жена и пита га:
— Зашто плачеш, мали? Да те није неко ударио?
— Није — и даље јеца Гаја.
— Ујка Паја ми је наредио да пре но што пређем преко улице пропустим све аутомобиле. А ја ево чекам више од двадесет минута а још ниједан није наишао.

Буквално
схватило

Срела Пата на улици Белку која је под руком држала кутију с тек купљеним ципелама док су јој на ногама биле старе, разгажане и деформисане сандале.
— Зашто идиш у тим старим сандалама кад сад имаши нове ципеле? — зачуђено је запитала Пата.
— Морам да причекам недељу дана — с уздахом јој одговори Белка. — Продавачица ми је казала да нове ципеле првих неколико дана жуљају. Па што да се мучим кад могу да причекам.

Имо, оим...

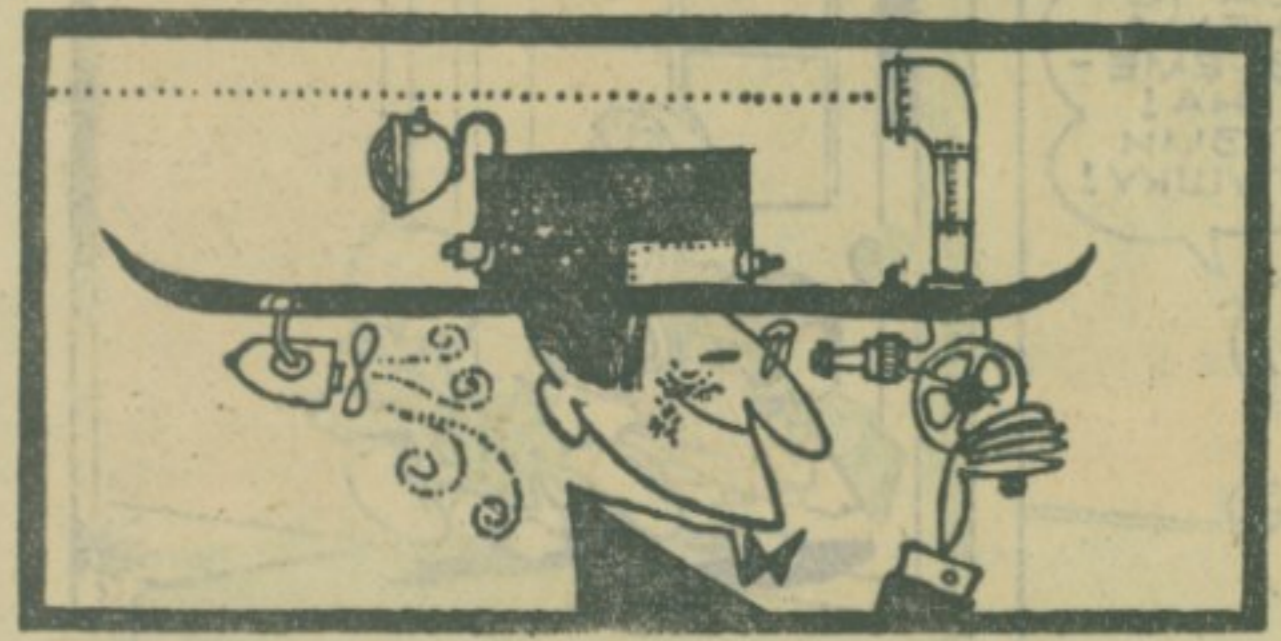
Мики је за свој рођендан позвао неколицину пријатеља на вечеру. Миша је молио да и он вечера за истим столом са одраслима и Мики му је то и дозволио, али тек пошто је од свог сестрића добио обећање да ће се пристојно понашати. Усред вечере Миша се истегао готово преко читавог стола да би узео још један комад хлеба.
— Мишо, зар немаш језик...?
— прекори га Мики.
— Имам, ујка Мики, али ми он није толико дугачак као рука — одговори мали Миша.

ПЕРИСКОП НА ШЕШИРУ

Готово у свим петенто-текама, како се називају архиве за чување пријављених патената, постоји нарочити одељак за капе, качкете и шешире.

Немачки проналазач Леополд Хинце пронашао је и

Избор капа и шешира је велики, али многе особе како мушкарци тако и жене, најрадије иду гологлави. И за њих су се проналазачи побринули.

Немац Пфундер изумео је чешаљ с парним загревањем,

проналазач је чешаљ са шупљим зупцима и гуменим „резервоаром“. Из њега кроз зупце, истиче течност за масирање корена косе. Рекорд у овој области припада Румуну М. Александреску: он је добио патент на „чешаљ-хубровник“ који има специјалан уређај за прикупљање прашине, перути и „других страних предмета“ који се нађу у коси.

Мађарски проналазачи браћа Гаспар изумели су навлаку на склапање за — бркове.

Апарат за формирање браде и бркова проналазак су Немца Ерста Штерна.

За жене-помодарке побринуо се проналазач Суботин. Он је конструисао мали парни котло и одговарајуће „пелотне“. Помоћу њега жене могу на путовањима или у забаченим местима саме себи да направе фризуру — под

условима да добро пазе на „препоручене им мере безбедности“.

Представљајући стара документа о патената могу се наћи и пријаве за апарате који олакшавају листање књига и часописа. Један проналазач предлаже да се место бурме или каквог другог прстена на прсту носи мали ваљак од стакла, гуме или целулоида (у то време још није било пластичних маса) напуњен водом чији се отворени крај затвара обичним запущачем. Изум С. Љашенка и Николаја Орлова намењен лакшем листању новина предвиђа вакуумску пумпу, мали вентил на њој и једну плочицу која се припије уз хартију и окреће лист.

патентирао шешир који се може надувати. Наменио га је онима који воле да „задремају“ кад год им се за то укаже прилика: у возу, трамвају, парку. Довољно је да надувају свој шешир и да га „подметну“ под главу као јастуче.

Један проналазач патентирао је шешир за летње жеге: у њега је уграђен вентилатор с батеријама.

„Механизован“ шешир енглеског проналазача Чарлса Роса снабдевен је читавим низом зупчаника и на зубљених полуга, завртња и завртки, дугмади и компликованих плочица. Није лако подићи овакав шешир у знак поздрава али зато он може да се подеси за сваку главу, без обзира на њену величину.

Међу најнеобичније шешире спада, свакако шешир-перископ проналазача Ф. Сједова. Помоћу нарочитог система огледала човек који стави на главу овакав шешир може да види испред и иза себе, да истовремено гледа изнад главе и пут под ногама. Чему служи овај изум? На жалост у опису проналазача то се не помиње. Можда је намењен детективима или онима који желе да им умакну.

Познајете ли добро животиње

О животињама постоје многобројне легенде за које се често не зна да ли су само легенде или се заиста заснивају на неким њиховим конкретним особинама. Ових неколико примера даће вам прилику да проверите своје знање из зоологије. Зато покушајте да се сетите:

1. Да ли крв инсеката црвене боје?
2. Да ли је кит риба?
3. Може ли у људу једног пеликана да стане исто толико хране као у његов желуцац?
4. Носе ли све птице јаја?
5. Има ли камелеон два независна ока помоћу којих може истовремено да гледа у два различита правца?
6. Постоји ли рогата жаба која штрца крв из очију?
7. Да ли је тачно да се на човечијој кожи у додиру са краставом жабом стварају брадавице?

9. Имају ли водоземци топлу крв?

10. Да ли камила може одједном да попије 200 литара воде?

11. Је ли слепи миш сисар?

За оне који нису могли да одговоре на сва питања дајемо одговор:

1. Не, слонови, истина, пуне сурлу водом али је затим изручују у уста.
2. Не, крв инсеката је светложућкасте или беле боје.
3. Не, кит је сисар.
4. Да, пеликан има на доњем делу кљуна велику растегљиву кесу у коју може да стане до 12 килограма рибе.
5. Да.
6. Да, камелеон има очи које се независно крећу једно од другог; Тако он може једним оком да гледа напред или горе, а да му друго око буде окренуто назад или доле.
7. Да, постоји рогата жаба, или боље рећи рогати гуштер, који живи у југозападним деловима Америке. Кад се узнемири он штрца крв из очију.
8. Не, ово веровање је потпуно неосновано а вероватно је настало услед ружног изгледа краставе жабе који изазива одвратност код људи.
9. Не, водоземци имају хладну крв.
10. Не, камила не може одједном да попије више од сто литара воде.
11. Да, слепи миш је сисар.

НА ИЗВОРИМА ДРЕВНЕ МУДРОСТИ

ЗАВИСТ ГРАЂАНИНА

Атински државник Аристид одликовао се изузетном некористољубивошћу тако да је добио надимак Праведни. Ипак га је Темистокле срушио: гласањем Атињана кажњен је прогонством на десет година. Када је у пролазу приметио једног грађанина који је носио свој глас да се он протера из отаџбине, Аристид га упита шта је то погрешно те га гоне, а овај му одговори:

— Не познајем Аристиде, али тако тешко подносим што га називају Праведним.

НИЈЕ ОН КРИВ

Када је једном Аристип замолио Дионисија да једном његовом пријатељу изађе у сусрет, овај му је одбио молбу.

Аристид онда загрли тиранинове ноге и молба му би испуњена. Када му је неко замерио због овог поступка, он рече:

— Нисам ја крив него Дионисије који има уши у ногама.

ИМА РАЗЛИКА

Кад је Александар Велики ухватио гусара и запитао га с којим правом омета мирну пловидбу морем, гусар му одговори:

— Истим правом којим и ти цео свет. Али ја то чиним само бродинем и зато се зovem разбојник, а ти си зато што то чиниш великом војском — император.

ИСКУСТВО МУДРОГ

Филозоф Ксенократ присуствовао је једном разговору својих пријатеља, а сам ништа није говорио. Кад су га питали зашто он једини ћути, он рече:

— Ћутим, јер сам често пожалио што сам говорио, а никад што сам ћутао.

ХЕЛМУТ ПУЦ А МИСЛИЛИ СУ НА СВЕ...

Није било другог избора. У данима пуним море и у бесаним ноћима у њему је сазрела та одлука. Наслућивао је да иде у своју пропасти, али није постојао други пут и сваки корак са да доносио му је готово физичко олакшање.

Ишао је пешинце кроз целу варош, из улице у улицу, лагано, само да би што дуже одложио тај тренутак. Ипак је морао тамо, нешто га је неодољиво вукло, натраг се није могло. Освртао се на сваком углу да га можда не прате његова два пајташа. Али, откуд би они знали шта намењава. Нико није знао. Састали су се после онога још само једном. Рекао им је тада да га оно стално мучи, и дању и ноћу, не може никако да га се ослободи. Обојица су ћутали. Само, на растанку му рекоше да не прави глупости.

И, ево, стајао је испред велике сиве зграде са много прозора. Неки невидљиви вид као да му је препречавао пут. Стиснуо је зубе и пробио се кроз њега. Запахнуше га етар и хлороформ. Нашао се сам у

бескрајно дугој полутами у којој је тек овде-онде слаба електрична сијалица бацала мутну светлост на под и зидове.

Однекуд, из загушљивог, наркотиком презасићеног просторства изронила је болничарка. Кратковиде очи иза наочара без оквира гледале су га подсмешљиво и продорно у исти мах. Поглед којем ништа не може да остане скривено, помислио је.

— Желите? — упитала га је љубазним гласом.

Окретао је шешир између прстију и осетио да су му се дланови овлажили.

— Дете — рече — оно које је прошле недеље поврћено у саобраћајној не срећи...

— Несрећи? Мислите на дете које је приликом пљачке у банци страдало од аутомобила бегунца.

Он климну главом.

— Да, баш на њега мислим. Хтео бих да знам како му је. У новинама ништа не пише.

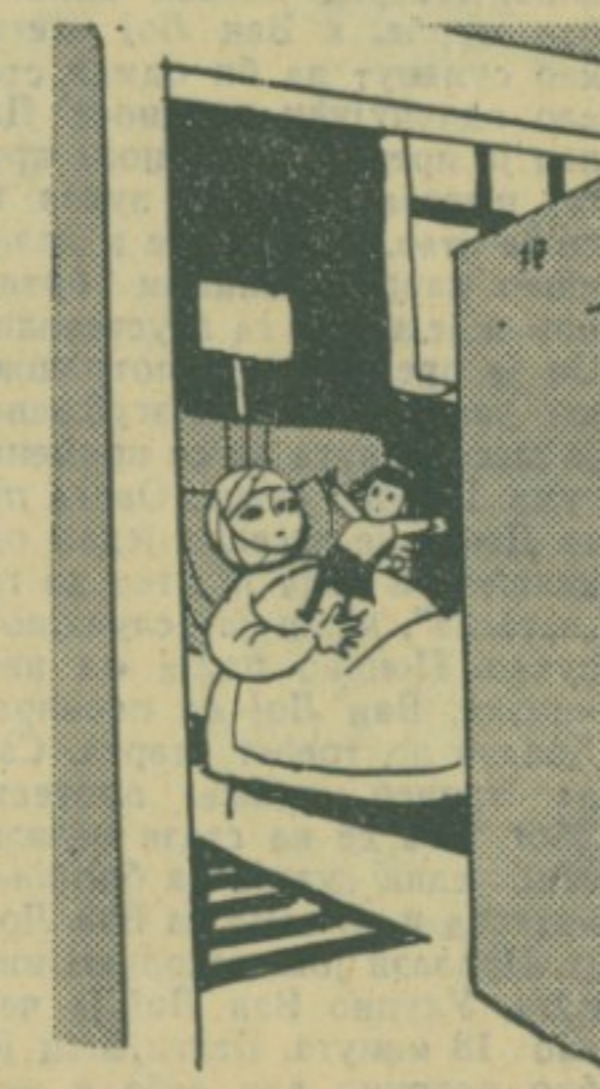
— У новинама? Не... Јесте ли ви рођак те девојчице?

Он дубоко уздахну. Дакле, била је девојчица. Ро-

ђак, размишљао је напрегнуто.

— Далеки рођак. Теча... тако рећи. Како је детету?

— Време посете је већ

протекло. Ипак, можда ће моћи.

Опет је био сам. Мисли су му се ројиле. Ако би од мах отишао, сад кад га нико не види... А, изгледа, и детету је боље...

Из размишљања га прегну глас сестре.

— Можете к њој. Пошао је са сестром.

— Знате, не бих хтео да јој приђем. Не треба да

зна да сам дошао. Њени родитељи и ја не дружимо се више... Породичне свађе... — додаде као да је моли да га схвати. — Кроз врата само... Сестра одшкрину врата.

Неколико гвоздених постоља. Деца. Нека су спавала.

— Лево, трећа... то је она — шапну му сестра.

Угледао је бледо лице између белих чаршави, тек после је приметио велики завој на глави из којег је вирило једино мало лице са крупним тамним очима. Девојчица је лежала сасвим мирно држећи у рукама лутку. Поново је чуо врисак, продоран, оштар који му је као нож продрио у срце и паралисао га неколико секунди и којег од оног преподнева није могао да се ослободи.

На све су мислили, све су прорачунали... Знали су да тога дана пре подне неће бити много света у малој филијали банке. Али зато је било новца: за потпорне фондове и службеничке плате које је требало да буду исплаћене сутрадан. Све је ишло глатко, није страдао нико, ни они, ни службеници банке. Он је остао у колима неколико корака иза угла, за воланом. Она двојица ушла су у банку. Цела операција није трајала више неколико минута, али њему се учинило као вечност. Зној му се сливао низ леђа, у глави му је била збрка па није ни приметио дете које се играло на улици. Она двојица дотрчаше са торбом испод мишке, снажно залупише вратима. Вози, довикнуше му и мо-

тор је већ заурлао. Затим продоран крик... Аутомобил је избацио на тротоар нешто мало, тамно и нејасно. За тренутак је био као обамро, после је тек схватио шта се догодило, крик је остао, никако да га се ослободи.

Ухватио је себе да стоји наслоњен на довртак, а се стра га је пронићиво посматрала.

— Како јој је? — упита брзо.

— Добро. Имала је среће. Нисмо морали да је оперишемо.

Повукао се. Сестра је хитро затворила врата. Пошли су заједно дугим ходником. У цепу мантила напипао је свилену хартију.

— Ево — рече — хоћете ли, молим вас, да јој дате ову чоколаду.

Упутио се сам ка излазу, Осећао је тежак умор, уједно и неко неизрециво олакшање. Одсад га више ништа неће мучити...

Није га изненадило када је у предворју угледао два човека, који усташе и пошоше према њему као сенке.

— Полиција — рече један од њих.

Он само климну главом. На све су мислили, све прорачунали, али не и на то да постоји нешто јаче од свега тога, нешто што је једног од њих нагнало да пође својим путем.

ДВОБОЈ ИЗНАД ПУСТИЊЕ

Када се оснивала летачка станица на западним аустралијским златносним пољима, на рубу велике пустиње Нуларбор, међу првим летачима јавио се Пат Цекинс. Пре кратког времена био је изгубио жену и сина, плавоког дечака од пет година: страдали су од уједа страшне отровнице на тераси њихове куће. После ове трагедије, Пат је продао у бесцење своју малу фарму. Није више могао ту да живи сам са својим успоменама.

Када је чуо да се оснива летачка станица одмах се пријавио, пошто је за време другог светског рата извесно време био у француској авијацији. Сместио се у клупску зграду мале станице у којој су становали пилоти, махом млађи, не ожењени људи. Често су разговарали о тешкоћама свога позива, о усамљеним левовима изнад непрегледних, пустих терена, о опасном принудном спуштању, које је у 99 одсто случајева значило сигурну смрт. Посла је било доста, и превише: преносили су храну, лекове, понекад превозили неког путника, а често пребацивали лекара до неке усамљене фарме. Једанпут је дошао позив за помоћ из малог рудника злата у срцу пешчане пустиње. Бунар се изненада срушио и копачи су остали без капи воде. Одлетео је Пат. Тврдио је да има представу о томе где се налази ово мало насеље. Повео је не

колико стручњака за копање бунара, а авион напунио резервоарима за воду до границе носивости. Када је одлетео његови другови нису се надали ничем добром. Већ су веровали да се неће вратити, кад се Патов авион спустио. На рукама је почео да износи људе, полумртве од жеђи. Спасио их је лечење у амбулантној станици.

Иначе живот је на станици био једноличан, како су летачи тврдили, као на Месецу. На површину ове планете подсећао је и терен, на који су се летачи понекад морали спустити. Требало је бити вешт па атерирати на невероватно мале импровизирани писте. Кад би неко у разговору помињао аеродроме са равним и дугим пистама, личило је то на приче из „Хиљаду и једне ноћи“.

Године су пролазиле, летачи су се смењивали, само је Пат остајао. Постепено коса му је почела да седе, али му је вид и даље био као у сокола и рука му није дрхтала. Тада је једног дана стигао позив за помоћ. Требало је што је могуће хитније пренети серум против уједа отровнице у Утингу. Петогодишњег дечака уједа је црна камењарка. Дечак ће можда преживети, уколико серум стигне на време.

— Ја летим — рекао је Пат без размишљања, док су му усне подрхтавале. Ујед отров

нице — петогодишњи дечак! И његов син је имао пет година када је изгубио живот... Већ после неколико минута он је стартовао, серума је било увек на залихи јер је тражен често. Већи проблем је било пронаћи Утингу! Информација је гласила 22. степен јужне ширине, испред Монт Брјуса — север — северозапад. Монт Брјус висок 1200 м. био је познат Пату. Утингу је значило „место великих дрвета“, а пошто се радило о великој фарми, надао се да ће сигнали бити такви да ће моћи да се снађе. Сматрао је да ће најбоље скратити пут ако крене преко пустиње поред слатког Карнеџи језера. У делу Монт Магнета и Монт Аугустуса морао је рачунати са ваздушним цевовима и јаким пропадањем. Мислио је: снажићу се већ, наћи ћу Утингу, нашао сам и заборавио места.

Било је рано, врело јутро без облака. Доле испод њега Нуларбор, пустиња жута, црвена и сива. Понегде су се виделе и сенке малих жбунова. Пустиња је била равна, далека и тамо у даљини, на граници средње Аустралије стапала се са великом Викторија пуштињом.

Ту се издизао ланац голих, нестварних, усамљених брежуљака, који су изгледали као остаци некаког правогета. Изнад авиона беласали су се облачићи као пахуљице. Био је

потпуно сам између неба и земље. Беличасте површине слатких језера личиле су на мртва, сива огледала. Пејзаж је изгледао нестваран и, далек од сваког живота, као да је био мртва макета а не стварна земља. Иако је имао тамне наочаре, Пат је бољно осећао ту блештавост. Погледао је на свој сат и зачудио се када је установио да лети већ читав три часа. За то време тако рећи није имо потребе да управља, апарат није ни дизао ни спуштао.

Тада је изненада почео да пропада. То га је упозорило да се налази изнад венца ау-

стралијских брегова, који су пресецали равницу од запада према истоку. Брзо је подигао авион за 500 метара. Одлучио је да буде на опрези, знао је да су овде чести изненадни налети ветра, који могу лако да повуку апарат ка земљи. С немиром у души гледао је према западу, где се видео дугачки бели облак, који му се ни како није допадао. Био је свестан да ће морати у току даљег лета проћи кроз слој немирног ваздуха, који ће и њега и његов авион добро протрести.

Изненада авион се нагнуо на леву страну. Он брзо повуче полугу нагоре. Затим погледа испод себе. Сада се налазио изнад белог облака, који се у средини размакао, као мирно стадо белих оваца. Тада се у процепу облака појави нека необична, бледожућкаста светлост. Знао је да се таква светлост јавља пре него што пустињски торнадо заковитла своје убитачне левкове. Ниједан летач не жели да их сретне јер зна да они значе сигурну смрт. Напрегнуто је гледао доле. Тада поче да на зире са десне стране, тамо где треба да тече река Ашберти, тамну сенку, као да се подиже неки зид. Сад је био сигуран — опасност је пред њим.

Одоздо у његов авион удари врели ковитлац. Он успе спретио да га избегне, али већ идућег секунда осети како пропада у празан бездан — левак торнада. Као луд поче да повлачи полугу за дизање и осети по притиску на слепоочницама да је успео да подигне мало авион. Али тада спази како се испод њега отвара врх пешчаног левка, који се окретао као сврдло. Једина му је помисао била: не сме да дозволи да га та мрачна сила повуче у себе, усиса и смрска. Употребом је последње средство за које је знао, почео је да спушта авион, да пада у косом лету како би га избацио из опасне струје, јер је на тај начин смањивао површину отпора, али га опасна струја поново повуче у своје канџе. Он поново успе да се мало погне и тада га вртлог поново захвати. Авион је изводно луде покрете, као лака лопта на врху водоскока. Го-

ре-доле, мрак је почео да га обавија, врела прашина га је гушила, пунила му очи, нос и уста.

Почео је да малаксава, гушило га је а налети ваздуха потресли су његово тело. Урлик мотора мешао се са смртоносном хуком торнада. Почео је да губи свест. Тада се у сред кошмара пред његовим затвореним очима појави слика његовог сина Чарлија. Морам га спасти, морам га спасти — и он ухвати полугу са обе руке. Повукао је надљудском снагом. Изненада осети да лети — потпуно мирно као да ништа није ни било. Вртлог га је избацио исто тако нагло као што га је и ухватио. Ваздух је треперио.

Пат је био измучен. Чинио је покрете као у полусну. Удасмерио је авион према северозападу и укочено гледао предалеко. После два часа лета појавише се зелене планине — Монт Брјус, а испред њих усамљена кућа, испред које су неки људи махали црвеном заставом.

Дечак се звао Вили. Био је црпипураст. Његове упале очи мутно су гледале. Ипак још није било касно — серум је стигао у задњем часу. Порођица дечака покушала је да задржи Пата, али се овај само мало одморно. Кренуо је натраг. Осећао се лако и поносно. Ипак је у свом послу имао таквих часова, у којима је заборавао све и осећао се победником. Данас је победио смрт малог дечака и опасан вртлог изнад пустиње са којим је водио тежак и беспоштедан двобој.

Док је летео према својој бази, према руменом вечерњем небу, знао је да ће можда већ сутра из етера стићи нови позив за помоћ у било ком облику, а они — пустињски летачи — дићи ће своје машине и однеће помоћ онима који је са зељом у срцу очекују.

ПЛЕТЕНЕ КОШНИЦЕ ЗАШТИЂЕНЕ СУ ОД КИШЕ НА ТАЈ НАЧИН ШТО СЕ ОДОЗГО СТАВЉА ТРАВА ИЛИ, КАО НА НАШОЈ СЛИЦИ, КОРА ОГУЉЕНОГ ДРВЕТА

Како се у Етиопији гаје пчеле

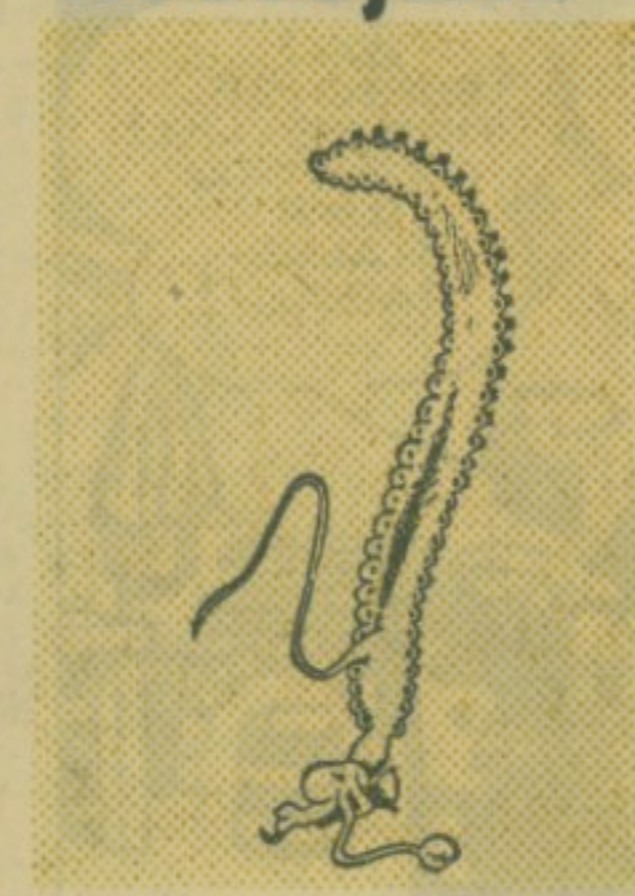
КОШНИЦЕ НА ДРВЕТУ НА ПОДРУЧЈУ ПОКРАЈИНЕ ХАРАР КОЈУ НАСЕЉАВАЈУ ГАЛА ПЛЕМЕНА

На висоравнима и у долинама југа и југоистока Етиопије виде се кошнице од прућа или велики ваљци од иловаче печени на сунцу обешени о дрвеће.

Плетени и земљани ваљци постављају се у грање у очекивању да рој пчела долети: пчелар запали ватру од зеленог лишћа маслиновог дрвета и пусти да дим продире у кошнице јер је тај мирис пчелама пријатан. Када се рој населио, пчелар узима мед из цилиндричних ваљака једанпут или двапут годишње и то увек ноћу када пчеле нису активне; на улазу и излазу из кошнице дими се у лонцу ватра од ђубрива и држи пчеле „у шаху“.

Мед у Етиопији представља основу за многобројна пића, нарочито за национално пиће „теф“, „мет“. Гајење пчела је у Етиопији веома старо, о чему сведоче многобројне легенде. Тако једна прича о светим пчелама које су спасле цркве од пљачкаша.

Животиња која није постојала

Француски природњак Жорж Киве — живео је крајем 18. и почетком 19. века — описао је паразита сличног црву који живи у плашту аргонаута, једног главоношца средњег октоподоу. Животиња коју је Киве открио била је змијастог облика и стално се извијала, а на доњој страни тела имала је много ножица. Киве је дао црву ново родовско име хектокотилус јер он није припадао ниједном до тад познатом роду.

Данас у зоолошкој номенклатури нема рода с тим називом. Јер, црв кога је Киве нашао и описао уопште није црв већ један крак самог аргонаута.

Касније је откривено да у време парења један крак аргонаута-мушкара претрпи необичне промене: издужује се, а његове сисаљке почињу да личе на „ножице“. Најзад се крак откида од тела и самостално креће да тражи женску. Нашавши је, крак продире у њен плашт где се врши оплођавање.

Сличан начин размножавања веома је редак у природи. Запажен је само код неких врста главоножаца и због тога је погрешка Жоржа Кивеа потпуно разумљива.

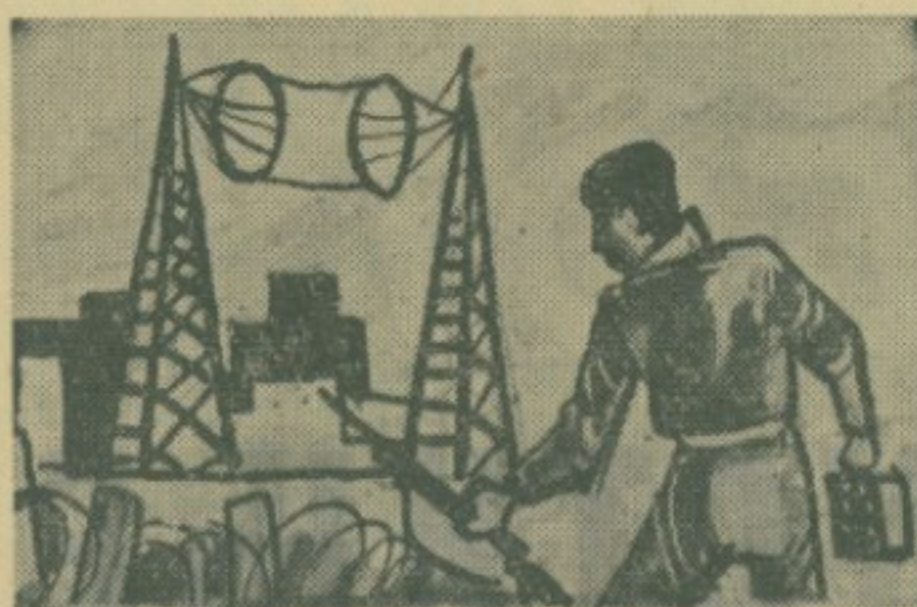
КВИЗ-КУТИЋ

Ево четири питања за тестирање знања из области општег образовања за вас и ваше пријатеље:

1. Како се зове престоница Танзаније?
2. Поморска битка о којој се говорило више но иједној у историји вођена је пре десет година, тачније 31. маја 1916. Можете ли је навести?
3. Научници универзитета у Дараму у Енглеској сарађивали су са својим колегама из Индије и Јапана на истраживањима налазишта неутрина у руднику злата близу Бангалоре-а (Индија). Шта је то неутрино?
4. Четири ауто-тркача кренуло је 29. марта из Британије преко петнаест европских земаља. Тај пут су превалили за 55 часова. Који је чувени британски тркач водио екипу која је 1952. године поставила рекорд од 50 часова?

Одговори:
1. Дар ес Саваан.
2. Битка код Јитига.
3. Дестепа без масе ижега ижега.
4. Стивингтон.
1. Дар ес Саваан.

ДЕЦА ИЗ НОВЕ ШУМЕ

УНИШТИО РАДИО-СТАНИЦУ ВИСОКЕ НЕМАЧКЕ КОМАНДЕ

У Прждеву, месту у Јегејској Македонији, налазила се за време рата немачка радио-станица која је одржавала везу са штабовима у Грчкој и Скопљу.

Кад су то сазнали македонски партизани, борац Михаиловски је добио задатак да уништи ту радио-станицу. Он се с групом бораца прикрао стражару, савладао га без употребе оружја, упао затим у зграду, ликвидирао Немце који су били унутра и уништио радио-станицу.

ДАН И НОЋ САМ ШТИТИО БАТАЉОН

Маја 1942. године у сукобу с јаким италијанским снагама — Франц Авбељ, радник из Луковца код Љубљане, читав дан и ноћ сам је из митраљеског гнезда штитио партизанску одступницу. Том приликом Франц је избацио из строја више фашистичких војника и својој јединици омогућио да се извуче готово без икаквих губитака.

НАЈДУЖА ГЕОГРАФСКА ИМЕНА

Кад баците поглед на географску карту, прво што угледате јесу многобројни географски називи. Научници их називају „топонимима“ — од грчких речи „topos“ — место и „onyma“ — име. Део географије који проучава географска имена и њихово порекло назива се топонимика. Она се у неким страним земљама предаје у вишим школама, а од 1938. године одржавају се и међународни топонимски конгреси. У Немачкој, Француској, Шведској и у САД излазе и посебни научни часописи за топонимику. У тим часописима могу се наћи забележена и многа необична географска имена. О неким су написани и мањи посебни чланци у штампи јер су веома занимљива.

Reshteh-ye-Kuhha-ue-Alborz је у ствари право име планине Елбрус. Ако сте помислили да је то и најдужи географски назив, онда сте погрешили. Тај „светски рекорд“ не припада ни малом

градићу у Велсу (Вел. Британија). Шаљивчине из тог места поставиле су на железничкој станици назив свог гра-

да. Табла је имала дужину од 5 метара, јер је на њој било 58 слова. Покушајте да га прочитате:

L L A N F A J R P W L L G W I N G I L L G O G F R I C H A W I R N D R O B W L L L A N D I S I L I O G O G O C O C H

Многи ће рећи да је то немогуће прочитати. За Велшане то није ништа необично. Преведено на наш језик то име би значило: „Маринска црква на излазу из Беле доли не поред старог извора, неда леко од цркве светог Цифа“.

Као што видите, назив гради-

ћа је сасвим добар; у њему је садржан читав мали „путевоћа“.

Са њим се може такмичити назив једног малог језера у држави Масачусетс у САД. Покушајте да прочитате име тог језера:

T C H A R G O G G A G O G G M A N T C H A U G G A G O G G T C H A U B U N A G U N G A M A U G G

У њему има „свега“ 48 слова! Очигледно је да име тог језера није енглеског порекла, него старо индијанско. На језику месних Индијанаца оно значи: „Ви ловите рибу на тој обали, ми ћемо ловити рибу на овој обали, а у

средини нико неће ништа ловити“. Као да говори о неком прастаром уговору, неписаном али поштованом.

Најзад и један крај на Новом Зеланду постао је познат по свом дугом имену:

T A U M A T Y A T I A K A T A N G I C H A N G A S H O A U A U A T A M A T E A P O K A W I N E N U A K I T A N A T A N I I

ФИЛИПКА

То је, свакако, најдужи географски назив. Избројте слова! Има их 60 — тачно дво-

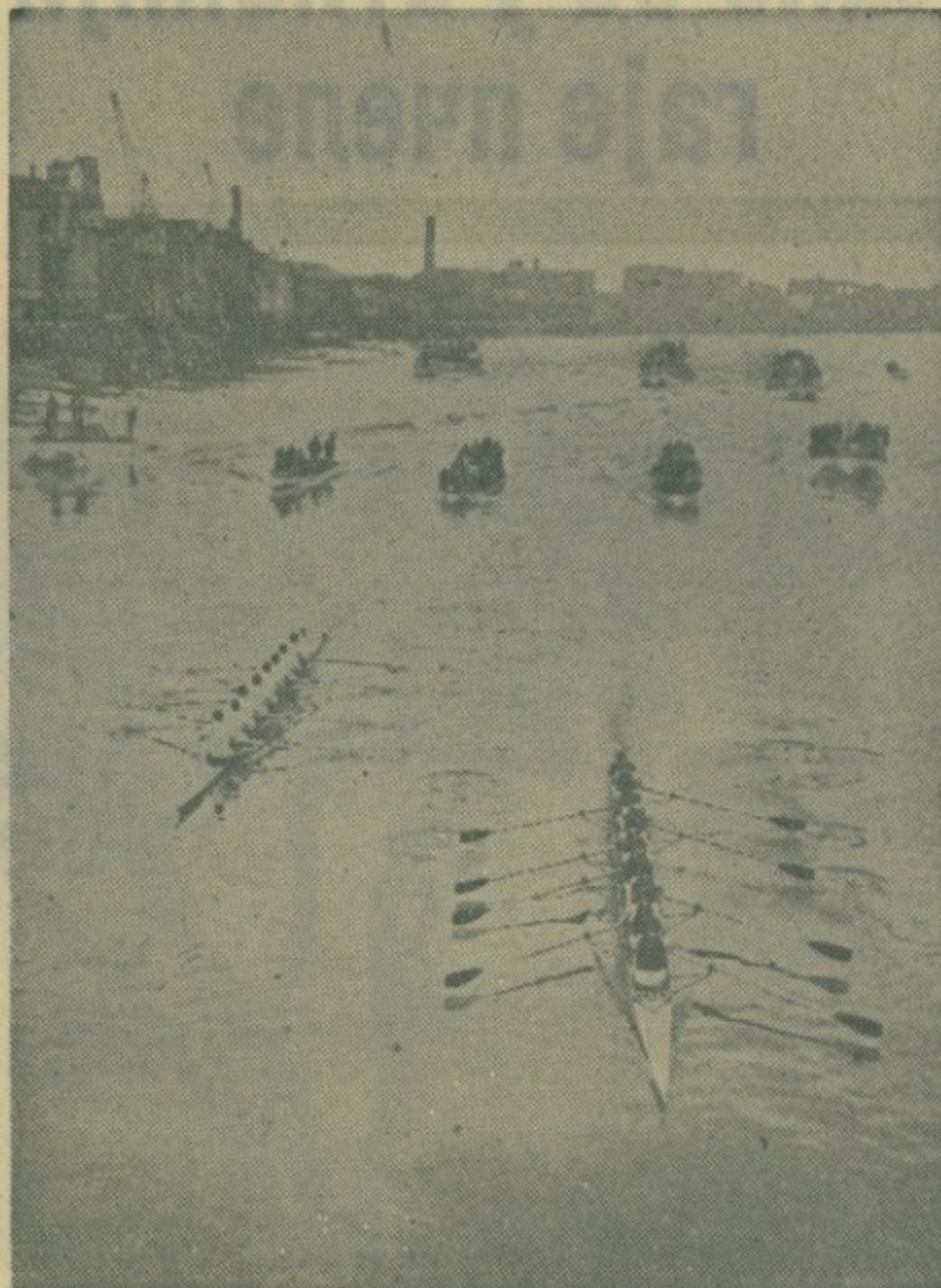
струко више него у нашој азбуци!

У ТРАДИЦИОНАЛНОЈ ТРЦИ ЧАМАЦА ПОБЕДИО ОКСФОРД

Традиционална трка осмераца на реци Темзи близу моста Хамерсмит, између оксфордског и кембричког универзитета. У позадини се види

ди уобичајени конвој чамаца који прати такмичаре.

У трци је победио Оксфорд (десно) за 3, 3/4 дужине у времену од 18 минута и 56 секунди.

МОЛЕКУЛ И ПАПИР

Давно смо већ навикли на мисао да су молекули веома мали. Тако, на пример, 40 милиона молекула воде, једне од најраспрострањенијих материја на нашој планети, уређаних један до другог заузимају у дужини свега један сантиметар.

Међутим, дужина молекула неких изолационих материјала може да буде равна дебљини листа папира. На пример, дужина једног молекула полистирола износи чак 1,5 микрон, а микрон је као што знате један хиљадити део милиметра. Према томе молекули полистирола прави су циновни у иначе микроскопски сићушном свету молекула.

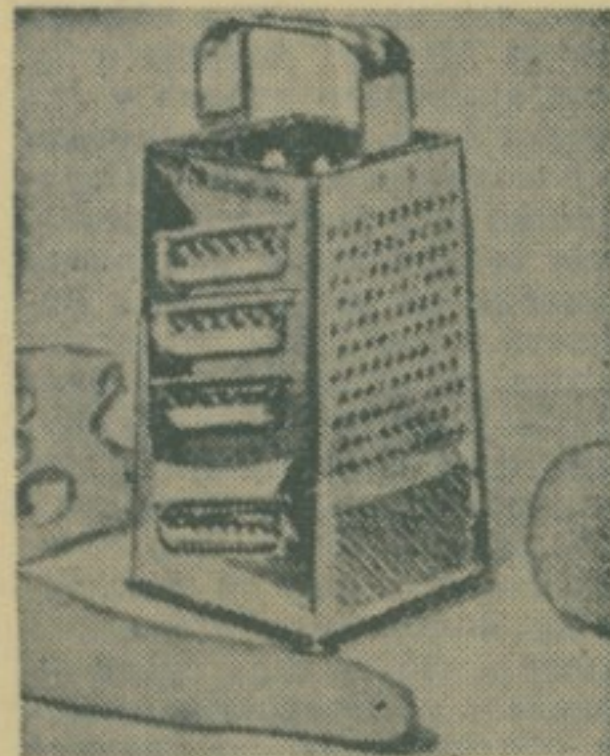

ШУМСКИ СТРАЖАР

Један љубитељ природе наишао је у шуми у близини Кијева на необично стабло које је гледано издалека подсећа на старог и увек будног стражара. Две чворнате израслине дају утисак широко отворених очију, а набори на кори допуњују „лице“ неуморног шумског стражара.

ПОП-АРТ И У КУХИЊИ

Популарна уметност, или како је скраћено називају поп-арт, није наишла на при-

сталице само код креатора женске моде: судећи по расподели зубаца на рендету које се види на нашој слици она продире и у предмете намењене домаћинству.

СКЕПТИЦИ

Када су биле изграђене прве железничке пруге француски физичар Арго изјавио је: „Човек неће моћи да поднесе пролазак возова кроз ту неле.“

Енглески професор Вилсон писао је 1878. године: „Многа чуда Париске изложбе умреће одмах по њеном затварању. А што се тиче електричног осветљења оно ће се угасити и нико више неће ни чути за њега.“

На Месецу тежа шест пута слабија него на Земљи

Када космонаути буду слетали на Месечеву површину, првих дана доживеће низ различитих изненађења. Пошто је сила теже на Месецу 6 пута слабија него на Земљи они ће исто толико пута лакши. Може се поставити питање: како ће се они тамо мерити када су и тегови исто толико пута лакши? То је врло просто. На Месецу не треба примењивати вагу са теговима већ ону са опругама. На еластичност опруге сила теже не делује, па се зато у Месечевим условима може измерити тежина сваког предмета помоћу такве ваге. Она ће сасвим лепо показати да човек који на Земљи има тежину од 60 кг на Месецу тежи свега 10 кг. Пакет с инструментима тежак на Земљи 180 кг и за чије су ноше-

ње потребна бар три човека, на Месецу ће лако подићи један космонаут, јер ће он тамо тежити свега 30 кг...

Велике комаде стена, које би на Земљи једва померило 5-6 људи, моћи ће да уклони један космонаут. Он ће носити специјално одело, у којем се налази ваздух под притиском какав на Земљи влада на висини од две до три хиљаде метара. На Земљи је та кво одело тешко и незгодно за кретање, али је на Месецу оно погодно јер је шест пута лакше. Човек који на Земљи у таквом оделу може да скочи у висину 1 и у дужину 3 метра, скакаће на Месецу 6 мета-

ра вис и 18 у дужину! Пад са висине од 10 метара на Земљи је врло често смртоносан, док се при паду са те висине на Месецу човек може само мало

угрувати, али не и погинути.

Ако би космонаути на Месецу били приморани да воде борбу против неких дошљака из свемира непријатељски расположених према људима са Земље, онда би наше обичне војничке пушке биле страшно оружје. А тек какви би били тешки митраљеви. Њихов куршум, који на Земљи бије до удаљености од 4 км, летео би кроз Месечев безваздушни простор на удаљеност од 528 км! Такви митраљеви на Земљи не постоје, јер ваздух смањује даљину лета метка за 22 пута у односу на безваздушни простор. Али, да би се земаљски митраљез користио на Месецу,

било би потребно да се измене нишанске справе. Међутим, надајмо се да до њихове употребе неће доћи, јер свемир треба користити са мирољубивим намерама, за добро целог човечанства.

Друкчији услови очекују космонауте на другим небеским телима. Човек тежак на Земљи 60 кг имаће на Меркуру и Марсу 22,75 кг, а на Венери 51 кг. На највећој планети Сунчевог система Јупитеру, он би имао тежину од 151 кг, те се не би могао кретати. На осталим планетама његова тежина би била мања — на Сатурну 64,5 кг, на Урану 49,8 и на Нептуну 68,5 кг, те би се космонаут на њима могао кретати, јер би имао тежину готово једнаку као и на Земљи.

Сер Персивал Лоренс, велики адмирал британске морнарице, једно време и њен „велики лорд“ написао је око 1860. године уџбеник за поморство на Јадранском мору. Иако је наше море у тој својој историји представило као један од значајних „залива“, који је назвао Венецијанским, није могао а да не помене храбре поморце с њихових словенских обала — Дубровчане, па потом морепловце с низа далматинских острва и обала, а посебно оне из Которског залива. Приче о њиховим подвизима стигле су до сер Персивала као предање и остали му у најдубљем сећању. Јер, у време Наполеонових ратова и Јадранско море било је попрште поморских сукоба тада највећих морнарица света: енглеске, француске и руске.

У то време, када су енглески бојни бродови крстарили свом ширином Јадранског мора и по њему гусарили, било је тешко и врло опасно превести се с једне његове обале на другу, на пример из Задра у Анкону. Тада није више постојала самостална дубровачка морнарица, али је у Боки Которској било још смелих помораца, који су са својим једрилицама пробијали енглеску блокаду. Сер Персивал Лоренс каже: „То су поморци равни нама Британцима, смели и упорни, и по томе им нема према. Дуж обала Јадранског мора ретко да смо на такве наишли“. И да би, можда, оправдао извесне неуспехе британских војних бродова у Јадранском мору, он је напоменуо да су им се на путу „препречили тако складно грађени бродови и тако вешти морнари на њима, који нису испред поморске силе Његовог величанства измицали као мушци и поред свих напора да се бар неки од њих ухвати“.

Поред тога сер Персивал у својој књизи наводи да је ова морнарица „из прекрасног за

НАЈСЛАВНИЈИ МЕЂУ СЛАВНИМА

лива Бококоторског“ једна од најстаријих у свету, да су се у њему градили бродови „тако силни да су сви остали према њима изгледали као обични чунови.“

Почеци бокељске морнарице сежу у византијско време, како каже предање, и то негде око 800. године. Тада је Византија настојала да сви поморски градови под њеном влашћу створе и своју флоту која ће их бранити од непријатељских напада с мора. Међу њима био је и Котор. Током векова власници бродова и морнари, и сви они који су градили или поправљали бродове, сачињавали су једну целину — еснаф, који је назван „Племенито тело Бокељске морнарице. Та древна средњовековна установа, која се одржала све до наших дана, обједињавала је све поморце у Боки Которској, чувајући добру поморску традицију. Међу тим, дуж бококоторског залива израстали су током многих векова не само смели поморци већ су се у његовим насељима градили и бродови: у Котору, Перасту, Доброти, Херцег-Новом и др. Најстарији познати податак о бродоградњи у Боки забележен је пре више од 600 година, што не значи да се у њој бродови нису градили и раније.

У бокељским бродоградилштима током векова грађени су сви типови поморских трговачких бродова који су саобраћали морима широм света, од најмањих до највећих. Ко

лумбове каравеле исто су тако могле да буду изграђене у неком од бокељских бродоградилшта, као и у онима у Шпанији. Можда још и боље, јер су Бокељи располагали одличним материјалом, који су набављали и стручно одабирали на једној и другој страни Јадранског мора. Њихови бродови били су снажни и чврсти, а бродоградилшта по томе позната не само на Јадранском мору већ и по лукама Средоземља све до Леванта. Према свом стилу и намени сваки од тих бродова је имао свој назив: грип, стријела или сајета, фрегата, каравела, марсилјана, галија, кока, карака, галијун и др. Поједини од тих бродова били су начињени за превоз робе, а други у војне сврхе као, на пример, галија и галијун.

Носивост већих једрењака износила је око 48 тона. У 15. веку они су одржавали трговачку пловидбу дуж обе стране Јадранског мора све до Венеције, по потом до грчких лука и приморских градова на Сицилији. Дешавало се да се неки од тих једрењака упути према Египту или у Левант, према Смирни и азијској обали и то се сматрало за изузетно смелост. Међутим, у 16. веку бокељски поморци већ плуве према Индији и Америци. Њихови бродови толико су моћни и снажни да слободно плуве и по великим морима. Чувена которска породица Бућа, чији су чланови вршили дужност министра финансија

на дворovima владара у Србији и у Босни, располагала је већим бројем бродова. За владавине Стефана Дечанског и његовог сина Душана, под чијом је влашћу био и Котор, помиње се „седам једрењака у царској луци“ и највећи међу њима „Свети Марко“ који је власништво Трипуна Буће. На једном од тих которских једрењака опловио је цар Душан своје приморје када је с

царицом Јеленом посетио Дубровник. Само неколико деценија касније Котор је располагао већ са тридесетак једрењака. Међу њиховим власницима поново се помиње један од чувених Бућа. И тако је Котор вековима развијао своју морнарицу и поред све веће суревњивости Дубровника. У бокељском заливу радила су бродоградилшта, и рађали се све смелији

поморци, који су у ратним годинама постајали најхрабрији поморски јунаци, смели и неустрашиви. Од свих су се Бокеља посебно истакли Пераштани, изложени често нападима турских гусара који су чак из Африке, Алжира и Туниса продирали дубоко у Јадранско море и често залетали у бококоторски залив. Пераштани је и Матија Змајевић, који се прославио као руски адмирал за време Петра Великога и био један од организатора руске ратне поморске флоте. Вековима бранећи свој мали град Пераштани су се прославили својим јунашвом и на мору и копну. Они су се истакли у једној од најславнијих поморских битка код Лепанта (1571) када су се за превласт на Средоземном мору обрачунавали две велике поморске армаде: турска и она западних европских сила, у којој су са својим бродовима учествовали и наши људи, не само као борци већ и као заповедници ратних бродова. Та поморска битка код Лепанта била је једна од најстрашнијих и најкрвавијих коју је дотада свет видео. У њој је погинуло око 50.000 морнара и војника. Андрија Качић Миошић у својој популарној хроници „Разговор угодни народа словинскога“ кроз стихове је оплакао и хришћанске и турске јунаке који погинуше у овом великом поморском сукобу. Пераштани, којих у то време није могло бити више од две стотине, нарочито су се истакли у тој бици. На адмиралској лађи држали су почасну стражу ратној застави и седморица су погинула један за другим, а да нису напустили своје место. Пилот, најбољи зналац морских путева на броду целокупне поморске армаде, био је такође Пераштанин.

Али битка код Лепанта само је претходила многим поморским подвизима пераштанских и осталих бокељских морнара, прослављених и опеваних у нашој уметничкој и народној песми. Пераштани, први на удару, и први који су пружили отпор с копна и мора сваком завојевачу, нарочито су се прославили 1654. године када их је напала велика турска флота. Непосредно после овог напада Пераст је посетио и славни хрватски бан и јунак Петар Зрињски и честитао победу „славном, сребрном и племенитом Перасту“.

И тако је име Пераштана и осталих Бокеља ушло у анале светског поморства те им се глас пронео широм света, па се тако десило да су као поморски јунаци пре сто и више година ушли као најспособнији и најхрабрији и у уџбеник сер Персивала Лоренса — као пример младим енглеским поморским кадетима.

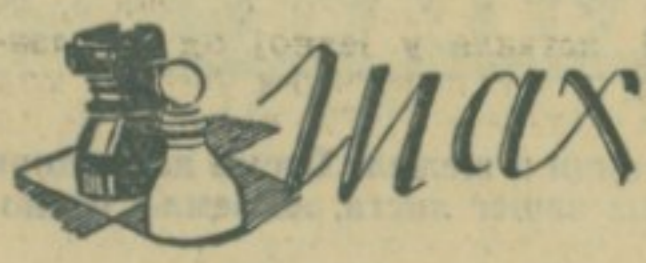
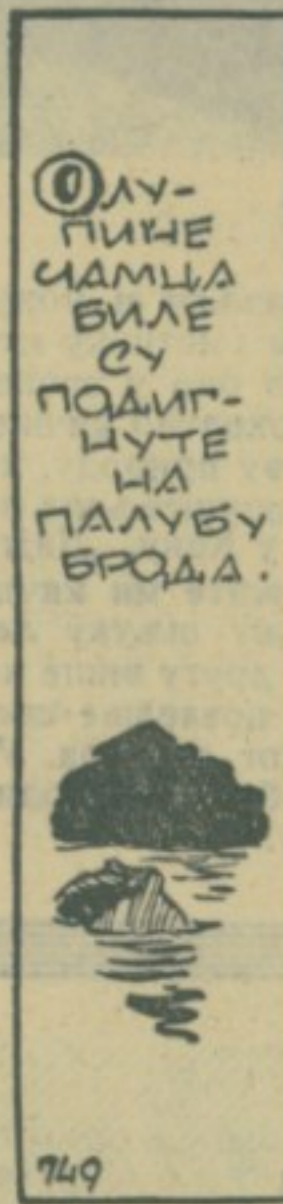

ДЕЈВИ КРОКЕТ И БЕЛИ ИНДИЈАНАЦ

Сашиурн долази у помоћ

ЦРТА И ПИШЕ Ђ.ЛОБАЧЕВ

ШАХОВСКИ РЕЗУЛТАТИ

Да ли ће се једна шаховска партија завршити победом, поразом или ремијем зависи не само од знања већ и других фактора о чему сведоче многи примери. На Деветој шаховској олимпијади у Дубровнику велики значај за освајање првог места наше екипе имали су резултати прекинутих партија које је др Петар Трифуновић играо са Девосом, Бустолизијем и Купферштихом. У сва три случаја биле су у питању тешке завршнице, које су захтевале милите тарски тачну игру. Било је жарко поподне када је на тераси Уметничке галерије почела маратонска борба. До касно у ноћ др Трифуновић је играо без прекида. Интернационални мајстор Ханс Кмох, који је као заменик врховног судије руководио такмичењем био је неумољив. Захтевао је од нашег играча да игра једну партију за другом. И врховни судија др Видмар тражио је да се са игром не одлаже. И баш из ове три партије добијена су три драгоцена поена.

размишљање пропустио да се бори за победу у средишници.

Случај са меча Југославија Совјетски Савез показује да и оба партнера могу у истој

партији да претрпе пораз! Општу пажњу привукле су партије Суетин-Ивков и Парма-Баник пошто се на њиховим демонстрационим таблама појавио знак: 0:0. Посматрачи су помислили да је то грешка демонстратора и да је требало да стоји 1/2 : 1/2. Испоставило се да је судија меча доктор права из Беча, Вилфрид Доразил поделио правду на основу онда важних прописа ФИДЕ и сваком од играча записао по нулу. Пред почетак меча било је одлучено да се играчи обавезно придржавају новог правила Светске шаховске федерације које је забрањивало склапања ремија пре навршених 30 потеза. Суетин и Ивков ремизирали су у 29. потезу, а Парма и Баник два потеза раније, а да за то нису добили сагласност судије. Капитени обе екипе обратили су се судији са молбом да се одлука измени и обе партије признају као нерешене. После тога нуле су скинуте са демонстрационих табли и пре пустиле место знаку за реми.

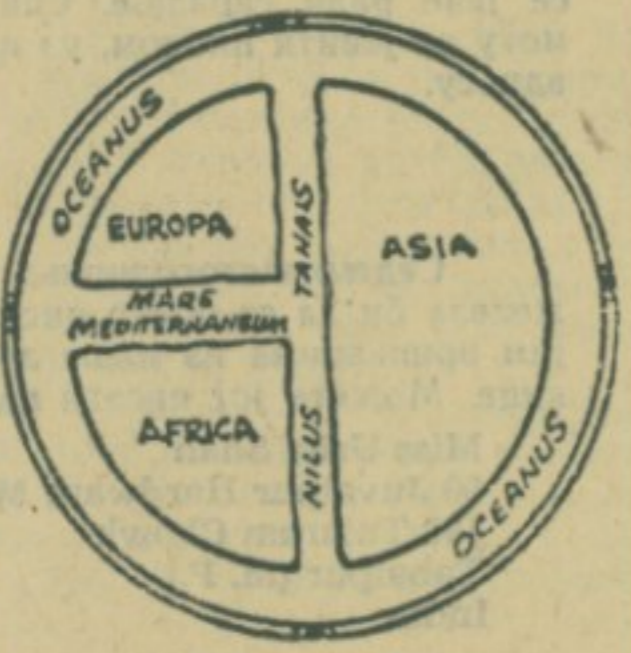
ВОЗИЛО БУДУЋНОСТИ

Све гушћи саобраћај као и проблеми настали у вези с паркирањем приморали су људе да траже неко решење. Тако је један шкотски фабрикант аутомобила конструирао ово минијатурно електрично возило приказано на нашој фотографији. Овај ауто-

мобил, за који се врло лако може наћи паркинг-простор, од пре извесног времена може се видети на лондонским улицама где изазива пажњу пролазника. Његов проналазач верује да будућност припада малим возилима.

ОКРУГЛИ СВЕТ

Још у 7. веку многи географи били су убеђени да Земља има облик точка, да се по рубу тог точка налазе океани, а да Средоземно море и река Нил деле читаво копно на три дела: Европу, Азију и Африку.

И у многим другим случајима упорност и борбеност у игри избориле су успех. Леп пример за то је учешће интернационалног мајстора Боре Милића на Десетој шаховској олимпијади у Хелсинкију. У финалним борбама одиграо је само две партије, али је у њима начинио 202 потеза за 22 часа игре! У партији с Бизгајером имао је завршницу коју је било врло тешко реализовати. Тек после два наставка и 88 потеза Милић је освојио поен. Ипак, партија против Котнауера потукла је све рекорде. Тек после три наставка и више од 100 одиграних потеза Милић је успео да избори реми. Постигао би и више да није услед оскудице времена за

Дрвеће струже дрва

Многи проналазачи покушавали су да на најнеобичније начине добију покретачку енергију. Тако је један совјетски проналазач-аматер желео да 1923. године искористи енергију дрвећа које се није на ветру. Он је напустио да за врхове бреза и јасика веже јаке конопце чији би други крајеви били причвршћени за полуге тестера или

за ђермове. Дрвеће које се није лево-десно покретале полуге које ће се померати горе-доле и тим кретањем извлачиће воду из бунара или ће стругати дрва. Ниједно дрво неће се узалуд зањихати, ниједан дашак ветра неће остати неискоришћен. Мудро смењено, али неостварљиво. Па ипак је проналазач успео чак и да патентира свој изум.

Брзином пужа

Километар на годину путова је једна дописна карта коју је неки зидар из насеља Квићентоло, у близини италијанског града Ровига,

примио ових дана. Карта је пре 20 година била убачена у поштанско сандуче у месту Кастиелмаса удаљеном 20 километара од Квићентола.

Истом мером

Сви полицајци на свету имају картотеку са подацима о криминалцима и другим особама које су на неки начин дошле у сукоб са законом. Међутим, у Аме-

рици недавно постоји један ципни календар који садржи 6.000 фотографија полицајаца. Наравно, аутори су гангстери.

Помоћ непушачима

Бивши пушачи у Сједињеним Америчким Државама који одрицање од дувана тешко пада те понекад дођу у искушење да поново запале цигарету, могу телефоном да потраже помоћ и подршку. Довољно је да окрену одређени број па да чују потмули кашаљ и тешко дисање болесног пушача. Ти застрашујући звуци снимљени су на магнетофонску траку која се у телефонској централи одвија непрекидно и дан и ноћ.

САВРЕМЕНИЦИ О РЕНОАРУ

ХАЊИНЕ ЗА НАЛИВ-ПЕРА

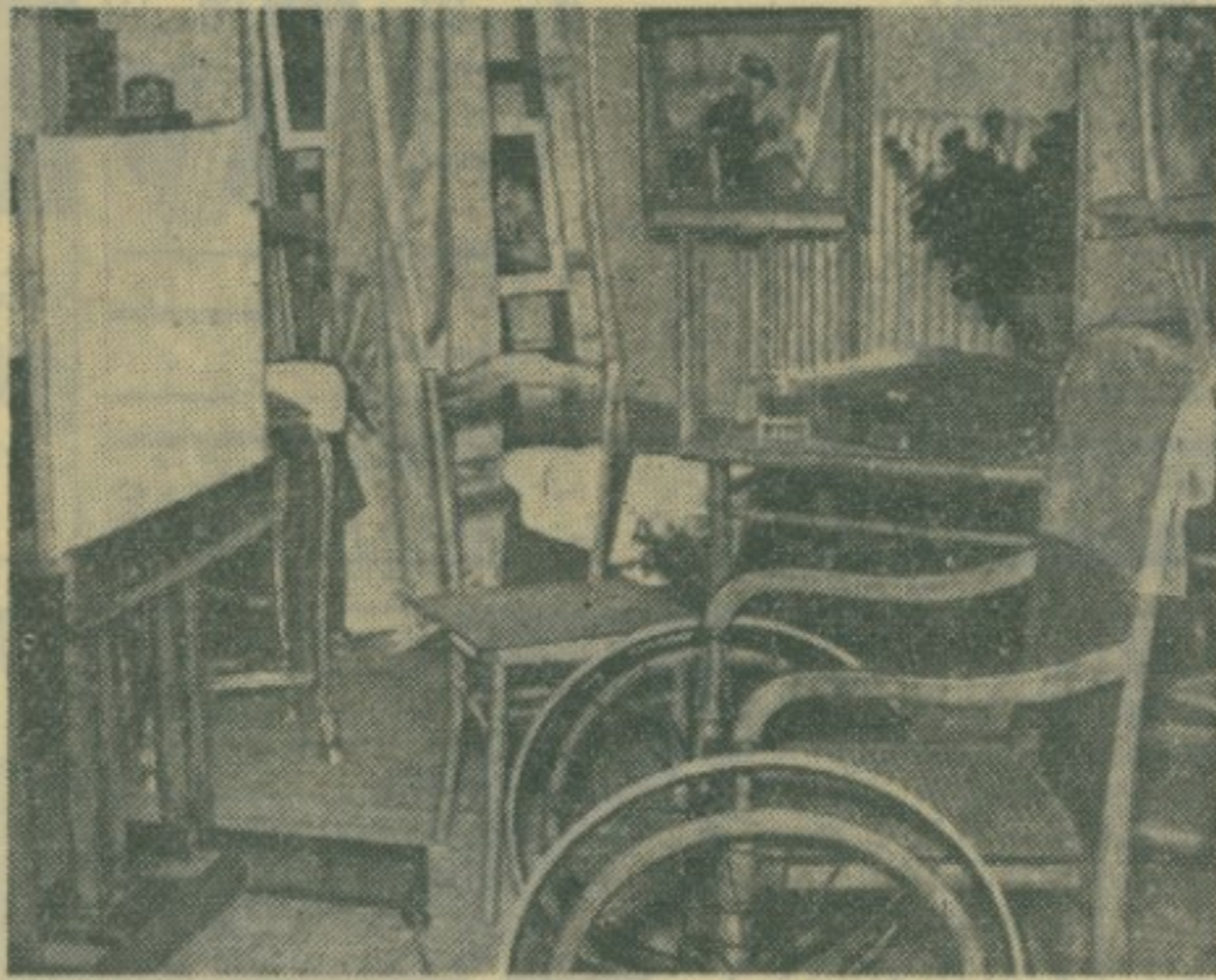
Да и предмети за свакодневну употребу могу да се „обуку“ показује и наша слика на којој су два обична налив-пера обучена као млада и младожења. Иако власник оваквих пера неће имати много користи од њихове одеће, сигурно је да ће она декоративно изгледати на његовом писаћем столу.

Славни француски импресионист Огист Реноар био је у приватном животу тих и повучен, водио је миран породични живот. Није волео распуштено понашање и кахиперке, презирао је снобизам, аристократију и ње не предасуде. Жена хирурга Прата, који је годинама лечио Реноара, и сама је била пријатељ породице. Она пише о Реноару: „Истицао се примерном трезвеношћу и уздржаном мрзом је комплименте и похвале. Од дивљења гледалаца бежао је у тишину усамљености. Обожавао је децу и био је пун блакости и мудрих речи за њих. Насликао је два платна своје супруге која спадају у његова најбоља остварења.“

О свом оцу Реноаров тин Клод вели: „Живео је мало по страни од света, а његов атеље је био скривени кутак, место у које нико није имао приступа. Честитост и углед његових модела били су за њега светиња. Имали смо поштовања за његов став. Био је диван отац, увек је бдео над нашим здрављем.“

При избору модела Реноар се руководио укусом људи из народа. Тако је једној госпођи из високих аристократских кругова која је дошла из Немачке да је портретира рекао да би радије сликао њену саварицу. Ево шта он сам каже о томе: „Да ли сте икада ви

дели неку жену из отмених кругова чију бисте руку са задовољством насликали? Тако је дивно сликати руку жене. Али то морају бити радне руке навикнуте на домаће послове“. Реноар се одликовао по себно тананим осећањем за светлост којом су испуњена сва његова платна. Стога није

РЕНОАРОВ АТЕЉЕ

РЕНОАР: ДЕВОЈКА СЕ ЧЕШЉА

чудно што га често зову сликарем светлости, мајстором који је на најдивнији начин умео да стави на платно сунце и светлост. Крајем новембра 1919. године стари Реноар разболео се од запаљења плућа. Доктор Прат га је посетио 30. новембра и оценио да је његово стање безнадежно. Ипак му је, као да ништа не примећује, са жаром причао о лову у коме је убио две шљуке. Извадио је из торбе дивљач и понудио изнемоглом уметнику птице. Мада је већ био у агонији, Реноар је дохватио кичице и насликао мртву природу, која је још и данас одушевљава посетиоце музеја у Кану. „Дајте ми палету, пружите ми кичице, померите ову шљуку лево, ставите ону другу више позади“, биле су последње твесне речи великог сликара. Умро је 3. децембра 1919. године у рану зору.

WALT DISNEY ДАМБО

Тисама читалаца

Драга редакцијо, Ученици смо СМШ у Зеници и жељеле бисмо да се допијемо са осталим читаоцима вашег листа, из земље и иностранства.

Рогоњић Мирсада
СМШ Зеница
Тодић Гордана
Зеница — Омладинска 16
Јурац Драгица
СМШ Зеница

Похађам IV разред гимназије. Имам 19 година. Знам осим нашег језика и француски и мађарски, а италијански разумем. Жељела бих да се дописујем са студенткињама медицинских страних земаља, пошто се идуће године и ја уписујем на медицински факултет.

Волим спорт. Бавим се преко зиме кошарком а лети пливањем. Филателиста сам.

Ваида Дорословачки
Ријека, Анте Ковачића 13,
Југославија

Молио бих вас да објавите да желим мењати тј. дајем разгледнице за стари папирнати новац.

Слободан Дугаиција
Загреб, Пролетерских бригада III/V

Желим да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље, да размењујем искуства: волим највише књижевност. Иначе имам 16 година и ученик сам I разреда учитељске школе.

Скендер Хана
уч. I раз. учитељске школе
„Хасуни Зајми“, Баковица — Космет

Обавештавамо све оне који радо слушају нашег популарног певача Ђорђа Марјановића да су се сви клубови његових љубитеља из Београда спојили у један и добили заједничке просторије у оквиру клуба омладине XI месне заједнице, општине Стари град. Саставци се одржавају недељом у 14 ч. — Теразије 5 (пасај). За обавештења се обратити на адресу клуба.

Такође позивамо све остале клубове у земљи да нам се јаве ради сарадње. Сви заинтересовани ван Београда могу се јавити писмом, уз приложени марку за одговор, на адресу.

Љубомир Пајић
Београд, Дурмиторска 31/10

Седамнаестогодишња индијска омладинка Уша Шах жељела би да се преко писама упозна и спријатељи са својим вршњацима из наше земље. Скупља марке и разгледнице. Можете јој писати на енглеском.

Miss Usha Shah
90 Juvalpur Hardware Mart
198 Tularam Chowk
Tabalpur (M. P.)
India

Методи савремене криминологије

ДЕТЕКТИВИ БЕЗ РОМАНТИКЕ

Трагање за преступником прва је етапа кривичног поступка. Задатак је да се утврди да ли је извршено дело кривично, ко је починилац, под каквим је условима извршено и какви су докази. Детектив, иследник или инспектор, како их већ називају у разним земљама, је тај који треба да пронађе преступника и расветли извршено убиство, пљачку, итд.

Личност иследника окружена је извесном тајанственошћу и романтичним схватањем. Томе су у знатној мери допринели детективски романи, криминалне сторије и филмови у којима професионални агенти, или приватни детективи, непогрешивом логиком хитро решавају и најтеже, најзамршеније случајеве. Захваљујући својој фантастичној моћи запажања ови детективи сами улазе у траг злочинцу и лишавају га слободе.

МАШТА И СТВАРНОСТ

У пракси откривање криминалца није тако једноставно. Улажење у траг криминалцима и расветљавање случаја већином је плод колективног рада. Резултат истраге добија се на основу ситних детаља, из њиховог се мозаика ствара коначна слика догађаја.

Савремени детектив мора познавати најважније гране криминологије. Иследници по себи изучавају криминалистичку технику, тактику и методiku. Криминалистика се бави трагањем за извршиоцима злочина, криминалистичка техника изучава научна и технолошка средства помоћу којих иследник долази до жељеног циља. Криминалистичка тактика упућује иследника у вештину ислеђивања, помаже му у одабирању одговарајућег поступка којим ће најбрже стићи до циља. Криминалистичка методика представља систем који олакшава иследницима избор одговарајуће тактике и техничких средстава за планско и целисходно извршење задатака.

Правилну тактику применили су иследници приликом откривања злочинца који је починио гнусно убиство, које је хемо описати. Познаница нестале Ј. Р. пријавила је властима да се њеној пријатељици изгубио сваки траг. Сем ове пријаве иследници нису имали никаквих других података од којих би пошли. Леш нестале жене није пронађен. У току истраге, пратећи траг жртве, родила се сумња да је извршилац злочина спаљено тело онесвешћене или убијене жене у пећи за централно грејање. И стварно, у граду где је вођена истрага пронађена је таква пећ која се у време извршења злочина употребљавала на једном градилишту. Иследници су, руководећи се правилима криминалистичке тактике прво извели један експеримент, користећи се лутком-манекеном позајмљеном из једне робне куће: проверили су да ли се човечеје тело може стрпати у унутрашњост калориферског уређаја. Проба је успела. Следећи даће овај траг, иследници су убрзо ухватили злочинца.

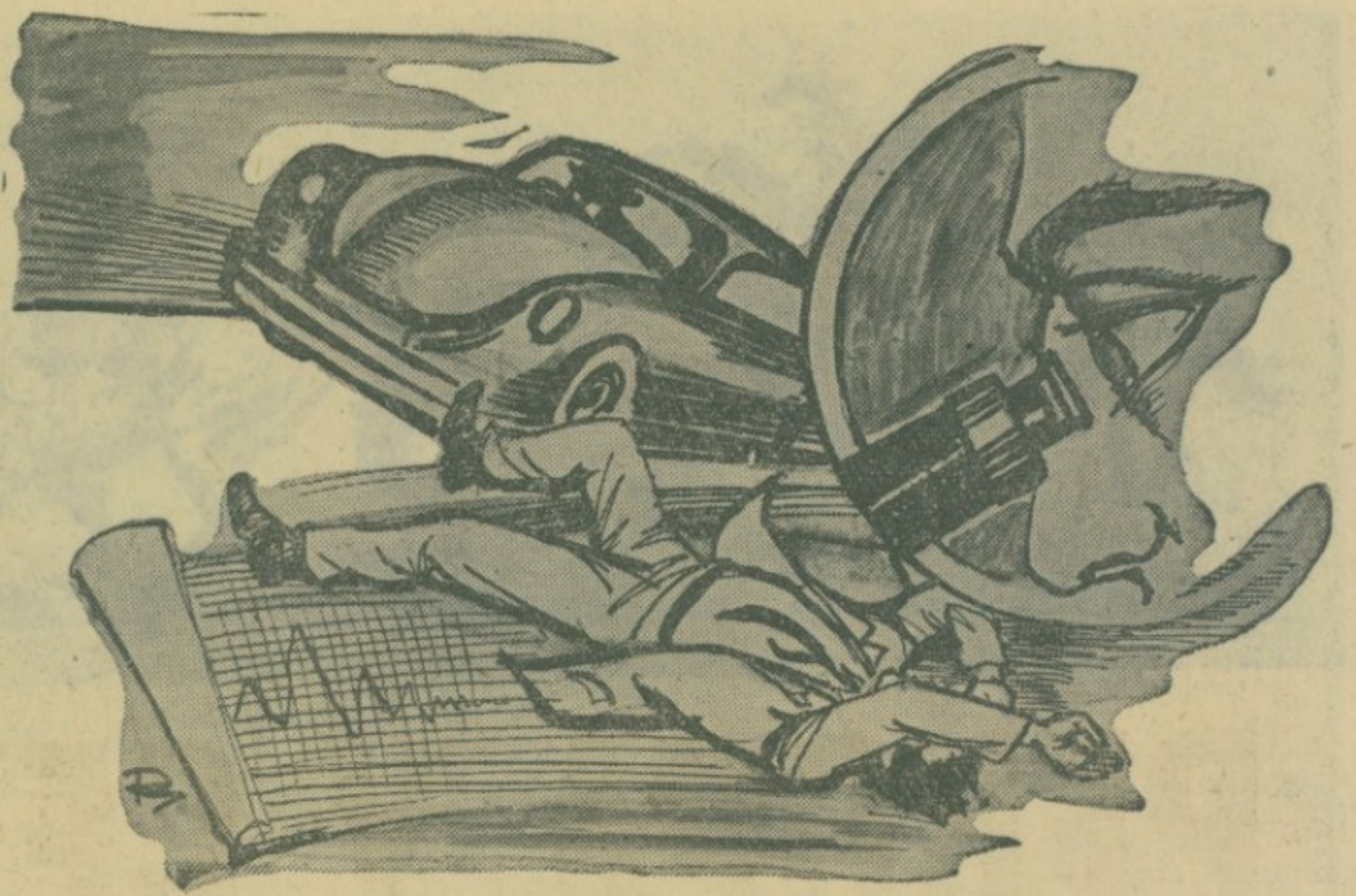
Много се полаже и на одржавање физичке кондиције иследника, јер они често доспевају у ситуацију када им само снага и вештина могу бити од помоћи. Детективи пролазе кроз обуку самоодбране, вежбају се у гађању, а води се рачуна и о њиховој кондицији. Они су обучени како да обуздају пијаног или разбеснелог нападача. На часовима гађања они рукују ватреним оружјем, почев од револвера до пушкомитраљеза.

ИЗДАЈНИЧКИ ТРАГОВИ

У предграђу великог града пронађен је поред обореног мотоцикла прегажен човек. У току истраге утврђено је да га је усртно камион чији је шофер побегао. Осумњичени возач је ухавањен, али је порицао да је починио кривично дело. Ипак је био лишен

ИНСПЕКТОРИ СА ФАКУЛТЕТОМ

У сектору за заштиту друштвене имовине све је већи број иследника с високом школском спремом. Завршен факултет помаже овим стручњацима криминалистике да лакше уђу у компликоване загонетке привредног криминала. Све већи прилив странаца и туриста условљава потребу да се иследници служе неким од страних језика. Међу иследницима за малолетнике све се чешће налази на дипломиране педагоге. Они могу лакше да схвате и учуе странпутнице младих и боље разумеју проблеме данашње омладине.

слободе јер је у међувремену криминалистичко-технички одсек извршио увиђај на камиону. На предњем левом тоčku возила откривени су отисци гуме предњег точка мотоцикла. Поред тела прегаженог мотоциклисте пронађено је зрно лака величине сочива за које је утврђено да је идентично са лаком камиона. На левом бранику откривена су паралелна удубљења која су одговарала удубљењу патент-затварача на кожном капуту прегаженог мотоциклисте.

Или узмимо овај случај. У једном забаченом поштанском сандучету пронађена је кутија у којој је било упаковано мртво новорођенче. Адреса са кутије била је избрисана водом. Међутим, помоћу ултравиолетних зракова направљен је снимак на којем се могла назрети првобитна адреса. Овај је траг однео иследника до једне девојке која је у овој кутији добила пакет са села. После ислеђења признала је да је сама усртила своју бебу.

Да би се дошло до ових података требало је ставити у покрет велики број стручњака и употребити низ специјалних уређаја. Откривању исти не припомогли су спектрофотометија, хроматографија, микроскопија, фотографија у боји, мерење специфичне тежине и др. Приликом ислеђивања саобраћајних несрећа, убиства, пљачки и фалсификата, електронски микроскопи и наразличитије микроаналитичке справе све више долазе до израза пружајући иследницима неопходну помоћ.

Несрећа маскираног научника

Тридесет петогодишњи орнитолог Ентони Клисолд, маскиран као лабуд, удавио се у једном језеру код Хејдон Брица. Клисолд је намеравао да за британску телевизију сними један филм о лабудовима. Да би могао да им се сасвим приближи, а при том их не узнемира, научник је опасао око себе појас напуњен камењем, а главу покрио не-

ком врстом маске од природног лабудовог перја која је стварала утисак правог лабуда на води. Клисолд је запливао према средини језера и наједном потонуо. Читав догађај посматрао је са обале његов брат Роџер који је скочио у језеро да га спасе али није успео да до њега стигне на време.

ЗАКАСНЕЛА ОДМАЗДА

Као што је познато у Енглеској се врше припреме за прелазак са досадашњег система мера на метарски, то јест декадни систем. Поводом тога енглески лист „Дејли експрес“ писао је у шали: „Предложено увођење декадног система у Великој Британији представља закаснелу Наполеонову одмазду за Ватерло“.

СТОЛИЦЕ КРОЗ ВЕКОВЕ

Ове симпатичне девојке прападају различитим вековима а свака од њих може да нађе на истом цртежу и столицу која одговара епохи у којој је живела. Шта мислите која девојка треба да седне на коју столицу?
Одговор: 1 а модерна епоха; 2 б средњи век; 3 в ампир директор и ресторација; 4 г Стари Египат; 5 д XVI век и 6 њ Стара Грчка.

ШАРЕНА ВРТЕШКА

Код многих народа се за човека доброг, племенитог и спремног да све разуме и сва

ком помогне каже: „Он има велико срце.“ То је само сликовит израз јер размере срца не одређују моралне и осећајне особине. Шпански краљ Филип II био је суров деспот, а уз то и велика кука вина. А његово срце било је како су касније лекари утврдили рекордно велико.

Први железнички путнички вагони били су готово верна

копија старих дилижанса које су вукли коњи. На њима је чак било предвиђено место за кочијашев бич.

Припадници многих народа и професија избегавају звиждање, па чак не воле да чују ни кад други звижде. Узроци те нетрпељивости имају свој корен у старим веровањима, тачније речено у сујеверју. Глумци, на пример, сматрају да звиждање у глумачким гардеробама доноси несрећу. Немачки морнари од вајкада сматрају да звиждање доноси буру. Арабљани су веровали да је звиждање „ћа волова музика“ и да су човеку који је звиждао или макар само једном звижду уста „по гана“ још 40 дана. У Енглеској се одувек сматрало да онај ко чује неку жечу како звижди, може да очекује само несрећу.

Назив „Шкотланд јард“ добро је познат свима онима који у доколици читају криминалне романи. Међутим, вероватно да нема много оних који знају порекло овог назива.

У давна времена краљ Едгар Мирољубиви поклонико је Шкотланђанима једну парцелу у Лондону да би на њој био саграђен двор за шкотске краљеве који долазе у посету Енглеској. У дословном преводу Шкотланд јард значи Шкотски двор.

Касније је овај назив био пренет на лондонску полицију која се од 1829. год. до 1890. године налазила у једној згради која се ослањала

на дворца. Нова зграда полицијског центра саграђена на обали Темзе добила је назив Нови Шкотланд јард.

На енглеском кованом новцу с ликом Чарлса II (1630. до 1685.) краљ гледа удесно. На новцу издаваном пре тога налазио се лик Оливера Кромвела, најважније личности енглеске грађанске револуције после чије је смрти монархија поново успостављена. А на том новцу Кромвел гледа улево. Да би показао своје презрење према Кромвелу, Чарлс је наредно да се његов лик на новцу окрене на другу страну. Отада је постао традиција да на новцу гледа краља који је на престолу

гледа на страну обрнуту од оне на коју је гледао његов претходник. Ова традиција поштује се и данас.

На острвима Зеленог рта веома ретко пада киша. Али, због велике влажности ваз-

духа магле су честе и густе, а роса се у изобилју спушта на лишће. Острвљани користе то да би се снабдели слатком водом. На стрмим обронцима брда они саде једну врсту крина с великим и широким листовима, и то тако да се капљице росе котрљају с једног листа на други да би се све излиле у мале резервоаре саграђене у подножју. Један такав „водопад“, проучаван на острву Браву, може за 24 часа да прикупи 200 литара воде.

Стручњаци за шумарство америчке савезне државе Висконсин одлучили су да на једној мањој реци саграде уставу да би се вода из тако дозбијеног језера могла употребити за заливање шумских расадника. После брижљивих

хидротехничких испитивања било је изабрано место за брану. Када су радници почели да рашчишћавају дно за темеље, открили су да су давно, ко зна кад, баш на истом месту даврови изградиле своју брану. Брана шумских „хидротехничара“ била је дугачка око 10 метара и лежала скривена испод слоја тресета дебелог два метра. На стаблима дрвећа, уграђеним у зид бране, јасно су се видели трагови секутиња даброви. Комадићи стабала били су упућени у лабораторију да би се тачно одредила старост бране. Резултат анализе био је запањујући: даврови су саградили брану пре 3.000 година. Као што се види, шумски „инжењери“ који су живели много пре почетка наше ере, својом вештином да изаберу најпогодније место за брану, нимало не заостају за данашњим хидротехничким стручњацима.

Недавно је у Риму затворена најстарија аптека на свету. Била је отворена 1070. године, тако је готово девет векова болесне снабдевала лековима.

Према једном закону који је у Аустрији и данас на снази, за време читавог суђења као и изрицања казне судија мора да има на себи црвену

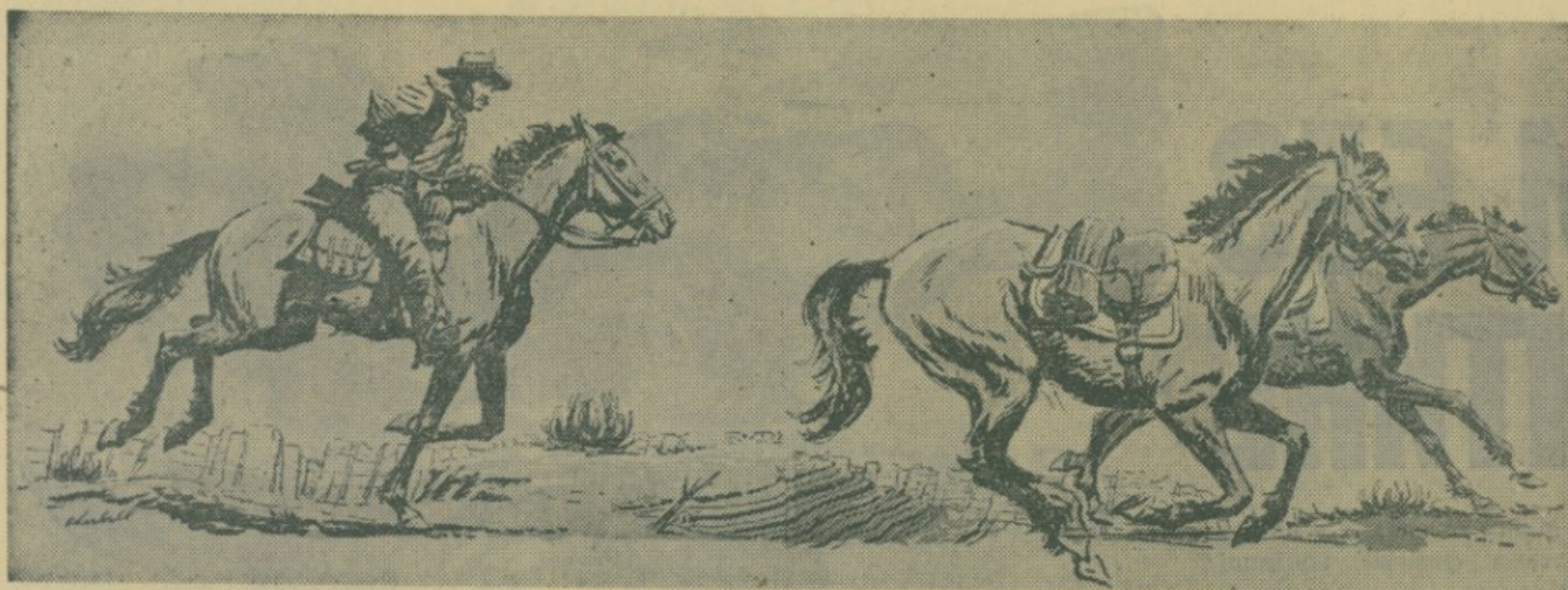
тогу с хермелинском поставом.

Пре неколико година неки оптуженик, кривар по занимању, приметио је да је постав на судијиној тоги начињен на од зејчић кожница израђених тако да имитирају хермелин. Искористио је то да би уложио приговор на пресуду. Врховни суд је уважио његов протест и наредно обнови процеса.

Амерички стручњаци на једној арктичкој метеоролошкој станици предсказали су да ће претпрошла зима у тим крајевима бити изузетно ош-

тра. Своју прогнозу засновали су на посматрању Ескимана који су извиде својих иглоа — кућица од снега — градили дебље но обично. Када је један новинар запитао Ескимана по чему знају да ће зима бити оштра, они су одговорили: „Кад смо видели да су градили дебље но обично, одлучили смо да се и ми добро осигурамо против мразева“.

РЕКОРДА У СЕДЛУ

У време освајања америчког континента коњ је био главно средство помоћу којег су се одржавале везе на огромном пространству. И мада је то доба дало безброј одличних јахача, који су чак ушли и у легенду, свакако је Феликс Обри, Француз из Канаде, потпукао све рекорде у издржљивости и брзини јашући без одмора шест дана и шест ноћи. За то време он је превалио око 1.300 километара.

Када су Американци освојили Нови Мексико, требало је успоставити везу између те државе на западу и држава на истоку. Тако је постао чувени пут Санта Фе — Индепенденс дуг 1.300 км, који је повезивао државе Њу Мексико и Мисури. Војна пошта прелазила је тај пут за 30 дана. Колима је било потребно од два до три месеца, али је Обри долазећи у Санта Фе прешао тај пут само за 12 дана, а при повратку било му је потребно још мање-осам дана.

Међутим, многи су посумњали у такву брзину а међу њима славни истраживач Див

љег запада Кит Карсон. Када је Обри чуо за те сумње, изјавио је да ће тај пут прећи у још краћем року ако му се обезбеде коњи тј. ако не буде морао да чека на њих. Склопљена је опклада између Обрија и Кит Карсона.

Рано ујутру 12. септембра 1848. године Обри је кренуо из Санта Феа. Први део пута је углавном био планински, али је претежно ишао низбрдо тако је Обри јахао непрекидно све до Лас Вегаса где је променио коња. Јахао је и ноћу кад га је пратило завијања којота. Али Обри се није обазирао на то већ је журно напред.

Следећа етапа била је дуга преко 600 километара. Обри је у Лас Вегасу на брзину попио кафу и узео храну за пут. Повео је три коња које је наизменично јахао: чим би заморио једног коња, он га је остављао и појахао другог а онда и трећег. Терен је био веома тежак. За последњу етапу Обри је оставио најбољег коња, кобилу Доли. Када се налазио тридесет километара од места где је требало

да добије свеже коње, Доли се спотакла пала и сломила ногу тако да је Обри морао да настави пут пешице. Али он се није двоумио ни у овој ситуацији. Ставио је седло на леђа и претрчао тридесет километара.

У Форт Мену Обри је морао мало да одспава пре него што је наставио пут. Спавао је свега два часа и то је било све за шест дана. Он каже да је мало дремао на седлу док је коњ галопирао преко пространих прерија. Последњу етапу у дужини од 250 километара прешао је без застоја.

Када је стигао у Индепен-

денс, ноћу 17. септембра, кафе су биле пуне људи. Нико од њих није могао да верује да је превалио толики пут за свега шест дана. Обри је говорио шаптом, једва се држао на седлу тако да су морали да га скину и однесу у кревет где је остао два дана.

Треба напоменути до Обри није био никакав чин. Напротив, то је био човек малог раста тежак једва педесет килограма, али са мишицама као од челика. Колико је историји познато његов рекорд није досад, а вероватно неће ни у будућности бити потучен.

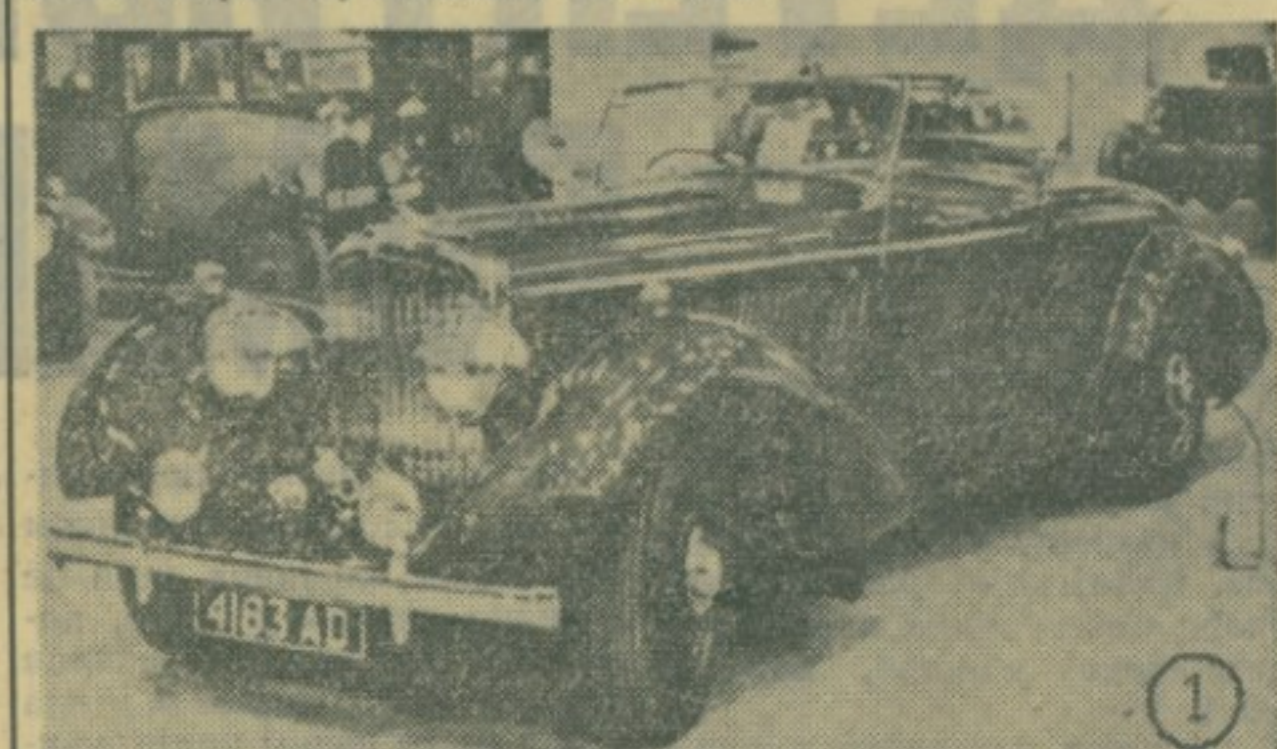
БАКТЕРИЈЕ ИЗ ДОБА ФАРАОНА

У једној опеки зида великог Амоновог храма у Луксору микробиолог са каирског универзитета Доналад Џонстон открио је бактерије старе 34 века. Опека у којој оне и данас живе постављена је између

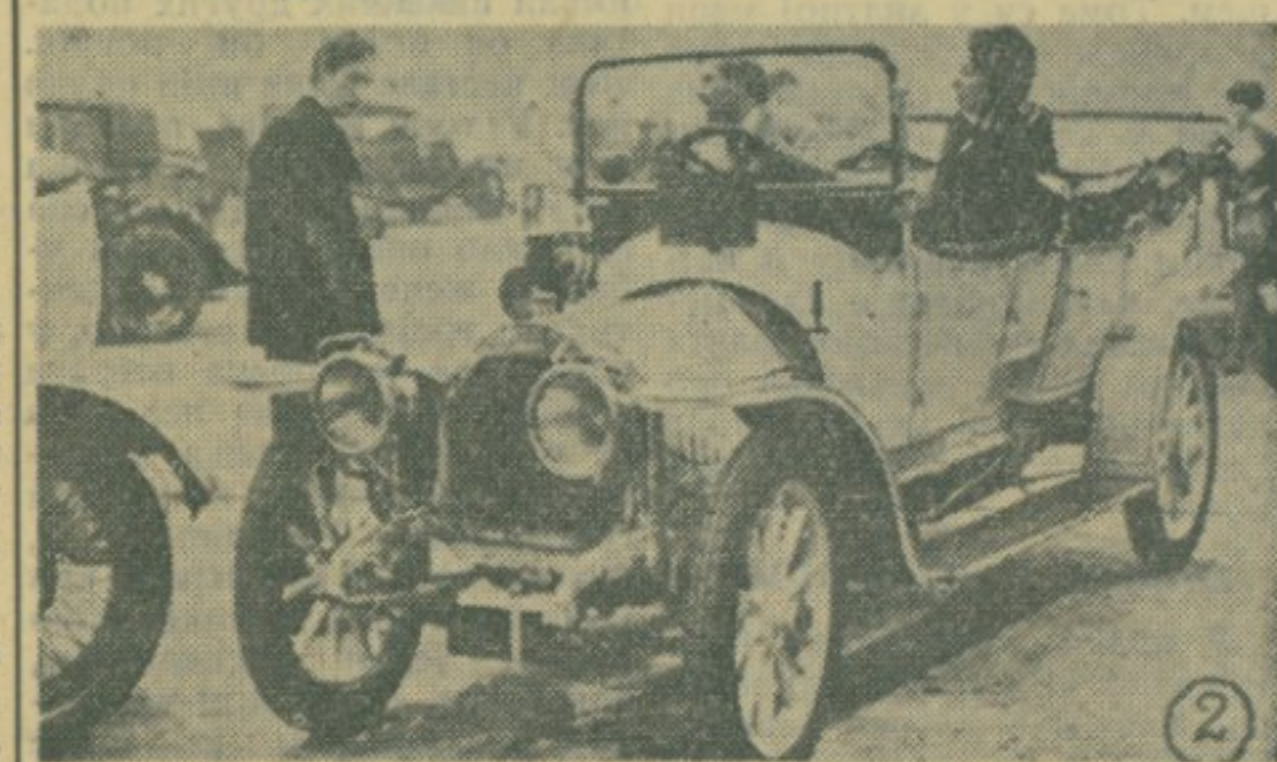
14. и 7. века пре наше ере. Доктор Џонстон сматра да су бактерије преживеле захваљујући томе што су се налазиле у опеци која је одолела зубу времена.

СКУПЉИ ОД НОВИХ

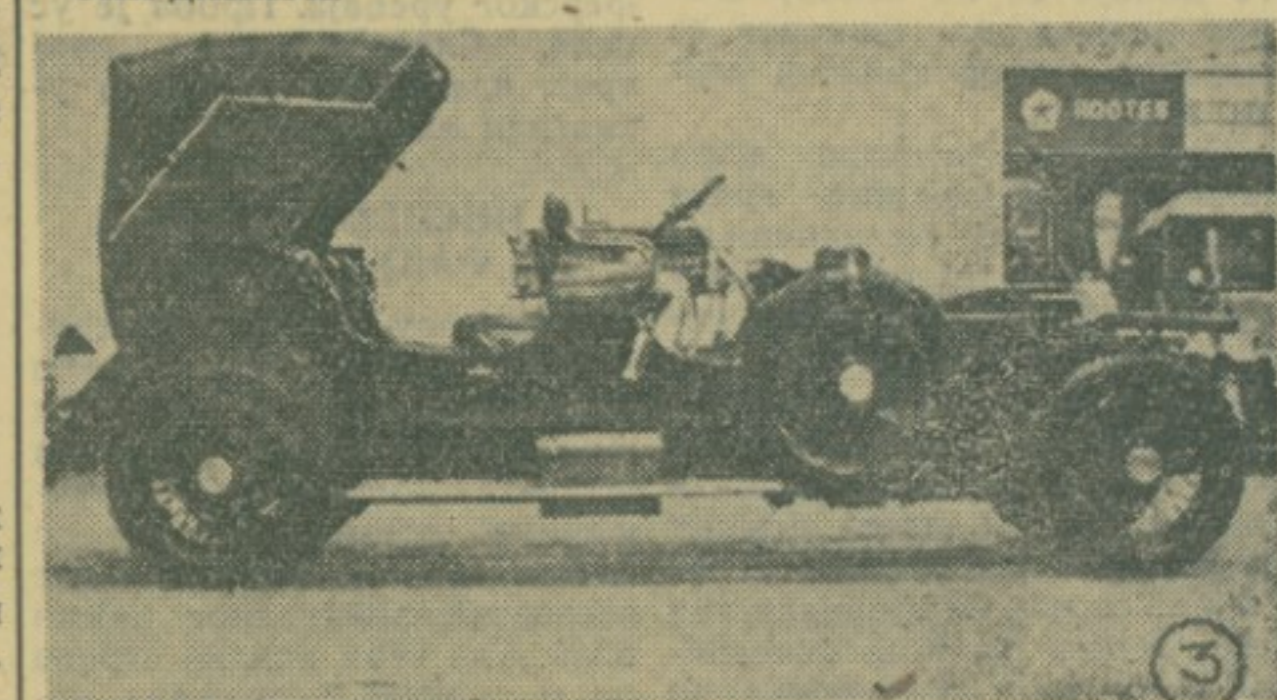
Недавно је у Лондону одржана необична лица гација на којој су продавана стара возила. Сакупљање старих аутомобила по-

1. РОЛС-РОЈС ИЗ 1911. ГОДИНЕ! ЗА ЊЕГА ЈЕ ПОНУЂЕНА ШЕСТОСТРУКА ЦЕНА ОД ОНЕ КОЛИКО СТАЈЕ НОВИ; 33 МИЛИОНА ДИНАРА.

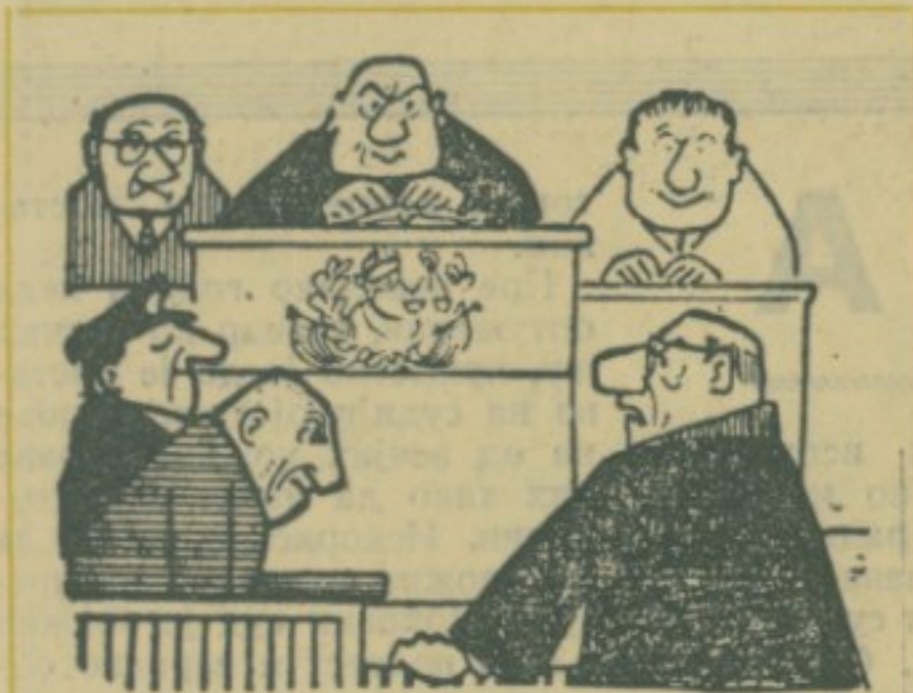

2. ЈОШ СТАРИЈИ, АЛИ ЗНАТНО МАЂЕ ЕЛЕГАНТАН И МНОГО „ЛЕЂИНИЈИ“ БИО ЈЕ „БЕНТЛИ“ ИЗ 1910. ГОДИНЕ, КУПИО ГА ЈЕ ЈЕДАН ЕНГЛЕСКИ СКУПЉАЧ АУТОМОБИЛА ЗА ШЕСТ МИЛИОНА ДИНАРА.

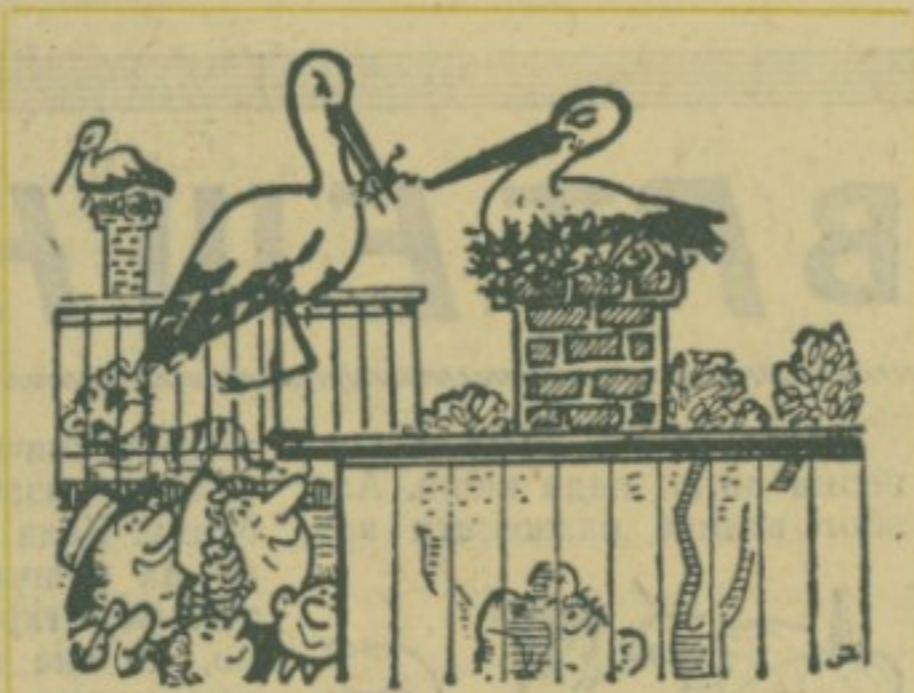

3. НАЈЛЕПШИ АУТОМОБИЛ НА ЛИЦИТАЦИЈИ БИО ЈЕ ЈЕДАН „БЕНТЛИ“ ИЗ 1937. ГОДИНЕ.

Зајодило се у... Зајодило се у... Зајодило се у... Зајодило се у...

... Калифорнији. Адвокат Цемс Линдсеј одбио је да по службеној дужности заступати на суду једног провалника. Председник суда морао је да уважи његово одбијање јер су разлози били веома убедљиви: провалник, на чијем се „рабошу“ налазило неколико десетина крађа, „посетио“ је једном и опљачкао и адвокатуову кућу.

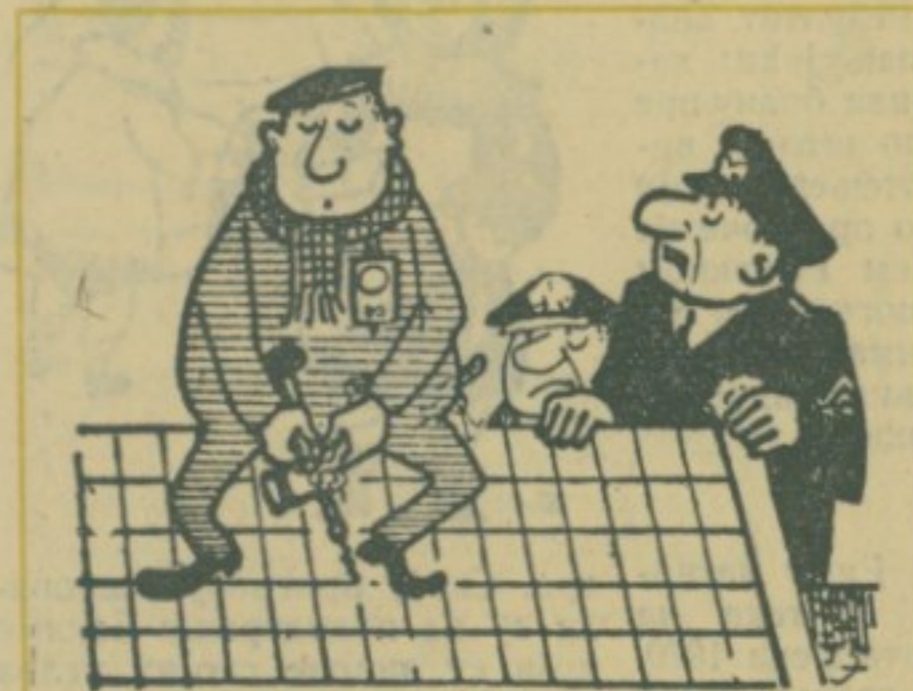
... Енглеској. У зоолошком врту у Винсенејду на брзу руку сазиђано је неколико лажних димњака да би роде, које су се вратиле с југа, нашле погодно место за свијање својих гнезда. Познато је да роде најрадје саграде себи гнездо на димњаку а како их ни у зоолошком врту ни у његовој околини није било, таграђене су његове имитације.

... Минесоти. Студенткиња Августина Бакер приликом примања своје прве универзитетске дипломе изјавила је да ће наставити студије на другом факултету јер, како је казала, сваки човек мора све док живи да има неки циљ пред собом. Августина Бакер је неколико дана пре примања дипломе прославила свој 82. рођендан.

... Кенту. У знак протеста што на улицама нису обележени пешачки прелазни, група од 50 жена с децијим колицима читав један час крстарила је дуж најважније градске саобраћајне артерије. Сва су се возила зауставила и њихов ред отегао се у дужину од преко једног километра. Мирни протест је успео. Већ идућег дана прелазни су обележени.

... Балтимору. Полицијаци су једне ноћи изненадили на крову једне зграде човека сумњивог изгледа и понашања који је имао код себе комплетан обичајски алат. Човек је изјавио да се испео на кров јер је то једино место где може на миру да се размишља. Суд му је омогућио 18 месеци неометаног размишљања — у затвору.

... Кенту. Ен Мун подиже у свом псестарнику поред паса и једно јагње. Она намерава да ускоро отвори неку врсту пансиона за све свих оних који намеравају да свој годишњи одмор проведу на селу. У њеном пансиону пси ће се навићи на јагње тако да кад се нају у селу неће кидисати на овце а њихови господари неће плаћати одштете.

... Каиру. Купајући се у сузама петогодишња Наида испричала је једном полицијаци да отац неће да јој купи нову хаљиницу наком има пуну кућу новца јер сваког дана „прави паре“. Полицијаци је услишио Наидину молбу да пође с њом до куће и натера њеног оца да јој испуни жељу. Затекао га је како штампа фалсификоване новчанице.

... Илиноису. Шездесет девет година стрпљиво је чекао Филип Ејпл да му универзитет на коме је дипломирао изда диплому. Најзад га је стрпљење издало па је предузео енергичне мере. Сада је већ деведесетогодишњем Ејплу уручена универзитетска диплома, а уз њу и диплома почасног доктора стрпљења.

ИНЖЕЊЕРИ БЕЗ ДИПЛОМЕ

Људи се с правом поносе техничким напретком који су постигли. Они смело тврде да ће се следећих година уз помоћ електронских апарата винути у још веће висине, да ће изградити још снажније машине, још величанственије куће и торњеве, прокопати још дуже тунеле, канале, итд. Али, ма колико то чудно звучало, у поређењу с оним што неке животиње свакодневно остварују — човеково достигнуће представља тек ситницу. Пчеле, даброви, термити, да набројимо само неколико врста, климнули би само сажаливо главом када би могли да дају своје мишљење о човековом раду. Али, они за то немају времена. Исувише су заузети изградњом величанствених грађевина које им с правом доносе титулу најбољих инжењера на свету и најпоузданијих радника на земљиној кули.

Црнац на нашој фотографији висок је око два метра а врежуљак термита је готово двоструко виши. Пронађени су мрављи градови високи и 8 м.

Нико не може да каже колико је стотина хиљада година било потребно да се у тако мала створења као што су мрави, усади све оно техничко знање, спретност, издржљивост и оштроумност којом располажу.

Када нека мравља „краљица“ одлучи да подигне нови мрављи град, прво шаље извиђаче на север и југ, исток и запад да пронађу добро заштићен и сув терен чија структура глатко одговара потребама. Такође се мора извидети да нови град не лежи којим случајем на „државном подручју“ другог — јачег мрављег народа.

Када су испуњени сви ови услови, почиње рад који траје од јутра до мрака а понекад се наставља, прековремено, на месечини. Мрави грађевинари распоређују посао: постоје зидари и носачи терета, дрвосече, надзорници радника и копаачи — а такође и архитекте, стручњаци за унутрашњу архитектуру. Месецима грађевински радници, према упутствима архитеката слажу борову иглицу на иглицу, дрвце на дрвце. Мало по мало и појављује се обрис завршене куполе.

Подземне шпиље и лавиринти расту и поред тога што њихови градитељи никада нису

учили законе статике нити располагали крановима за дизање. Изграђују се улице, шта ле за стоку, велики подземни вртви а за случај опасности и висећа гнезда у гранама дрвећа. Они који су имали прилике да виде та савршено уређена насеља, тврде да способност мрва надмашује човекову.

Док се град подиже стално се контролишу услови, евентуалне промене, а дешава се да и планови трпе измене. Грађевина мора бити тако конструисана да пружа не само највећу сигурност од напада непријатеља већ мора становницима мрављег града да обезбеђује добру климу, одређену температуру и влажност ваз-

духа што је све неопходно за развијање ларви. Ако земљиште за зидање лежи на пример, на пропланку који није сунчан, изграђује се у висину тако да се може искористити топлота вечерњег и јутарњег сунца.

Грађевинарска достигнућа ових мрва често се граниче са чудима. У јужној Азији и Сундском архипелагу откривене су мравље грађевине које се састоје само од лишћа. То су станови такозваних мрва-ткача. Лишће гнезда је чврсто уткано, а пошто одради мрави немају жлезда за излучивање, они за овај посао користе ларве које предчурају све док не излуче лепак.

На тај начин спаја се лишће док се не створи чврсто гнездо.

По својој конструкцији и стабилности грађевине термита и њихови врежуљци, ни су ништа мање вешто начињени. Грађевине се састоје од лавиринта канала који сви воде у унутрашњост, у „краљевску одају“. Грађевине термита већином започињу испод земље и продужавају се на површини.

Најчувеније су ипак грађевине једне врсте афричких термита које достижу висину од четири до седам метара. У њима живе милиони термита, а начињене су од земље, сажваканог дрвета и властитих лучевина. Чудесна је и грађевинска способност пчела које су упућене саме на себе тј. оних које не располажу кошницама. Дивље пчеле граде саће од биљне смоле и властитих лучевина: мале шестоугаоне ћелије за радилице, веће ћелије за трутове и највећу за матицу. Читава овај рад на конструкцији израђен је до најмање ситнице имајући стално у виду чињеницу да у грађевини живи матица, једина плодна женка која у току пет година излеже дневно око 1.200 јаја. Број оплођених или неоплођених јаја (из неоплођених се легу трутови) очигледно је тачно познат вођама радних колона. Према томе се и подешава унутрашња израда.

Оваква мајсторска дела грађевинарства не налазимо само код инсеката. Треба само посматрати даброве. Њихове грађевине високе су до три метра и подижу се на земљи или у плиткој води, где дабар гради насипе од оглодачаних стабала. Градови канадских доброва високи су пет метара а насипи дуги и до 200 метара. И овде запажамо да је животиња потпуно овлада најтежим архитектонским, статичким и хидротехничким проблемима.

Морске ласте у Кинеском мору у стању су да ронећи ваде из воде fine нити алге од којих потом на литицама изграђују гнезда на тај начин што нити лепе плувачком. Ова гнезда пружају апсолутну сигурност чак и приликом тајфуна и најјачих плускова. На жалост, и ту се често умеша човек с ножем у руци који одваја та гнезда од литица и тако ремети природу која се стара о одржавању врсте.

Величанствена достигнућа животиња понављаће се све док оне буду постојале и својим потомцима предавале оно што су их научили инстинкт и искуство од више стотина хиљада година.

КРУГОВИ ПРИЧАЈУ ИСТОРИЈУ

Астрономи не морају увек да гледају у Сунце и звезде да би дознали нешто о времену и клими у прошлости. Постоји једна наука која им у томе помаже. Она изучава кругове на стаблима дрвећа, и име јој је дедрохронологија. Јер, сваке године у дрвету се ствара један нови круг. Ти се кругови могу видети голим оком код већих стабала, када се дрво посече. Они нам говоре о прошлости. Само их треба знати читати.

Дрво добро напредује за време кишних година док је за време суше растење успорено. Разлика између добрих и лоших година јасно је изражена на круговима дрвета. Кругови збијени један уз други показују да тих година време није било повољно и да се дрво мало ширило. Међутим, у годинама кад је клима била погодна кругови су више удаљени један од другог.

Ретко која метеоролошка служба у свету има податке за више од шездесет година уназад. Међутим, има старих храстова који нам говоре какво је време било и 1536. године! У Канади су откривени неки борови који потичу још из 1268. године. Тако нам ова дрвета календари кажу да за последњих 650 година није било неких знатнијих промена у количини снега и кише. Исто тако нам дрвеће показују да је после јачих суша наилазио период обилних киша.

Дрвеће је показало научницима и то да сушни период никад не обухвата већа пространства. Тако је, на пример, утврђено да је 1685. године

владала велика суша на западу Америке. Али, те исте године северни део континента обиливао је кишом док је у јужном и источном делу количина воденог талога била нормална.

Оснивач дедрохронологије је Ендрију Даглас, амерички астроном. Он је прво студирао пеге на Сунцу. Знао је да оне представљају снажну буру. Исто тако је знао да те пеге утичу на време на Земљи, а време, пак, утиче на растење дрвећа. А како је дрвеће најстарије на Земљи то нам оно може дати податке о Сунчевим пегима које су се појавиле пре неколико стотина година.

ПРИЧА О ЈЕДНОЈ ТРЦИ ПАСА

младог вучјака који се сунчао пред кућом.

Вучјак је одмах напао уљеза. Овај је јуначки прихватио борбу. Ко зна докле би то трајало да се није умешао стари пас који је притекао вучјаку у помоћ. Птичар је морао да бежи са крвавим ухом у које је млади вучјак зарбио своје зубе. Али ни вучјак није прошао најбоље. Птичар му је био откинуо парче репа. Од тада је добио име Кусов.

Дан трке је освануо врло леп и пријатан. Френк Елман је обишао своје псе који су скакутали око њега. Није било видних знакова да је Кусов болестан, али шта је могао када је ветеринар забранио да трчи. Зато је тужним срцем посматрао шаторе где је требало да се одрже трке, на пољани удаљеној једва неколико километара од његове фарме. У почетку је мислио да уопште не иде, али што се време трке приближавало он је постајао узнемирен. Најзад није могао да одоли и прежим путем спустио се до пољане која је од-

јеживала од лавеза паса и жа мора људских гласова.

Да би се одржао квалитет трке, сваки власник који пријави свог пса за трку морао је да уплати 50 долара. Награда победнику износила је хиљаду долара. Френк Елман решио је да не пријављује свог старог пса јер то би значило само бацити 50 долара.

Међутим, када је пришао месту где су се пријављивали пси неко му је приметио да је стварно штета што његов Кусов не трчи пошто би сигурно био фаворит трке. На то је Ферингтон приметио: „Френк је измислио причу како је његов Кусов болестан. У ствари то је само изговор јер он зна да његов пас нема ни најмање шансе са мојим Рипом...“

Френк се увредио толико да је покушао физички да се обрачуна са Ферингтоном. Али су га остали спречили. Ветеринар му је тада саветовао да пријави свог старог пса који ипак има извесне шансе захваљујући свом искуству. И Френк је пристао.

Пси су трчали два по два и победник је улазио у даље такмичење. На крају је остало само њих четири; један је од њих био Френков стари пас Додо а други Ферингтонов Рип. На крају су и они победили своје противнике тако да је остало да се њих двојица такмиче у главној трци. То је већ био велики успех за Дода мада у крају победу нико није сумњао. Рип је тако надмоћно побе-

ђивао своје противнике да су људи говорили како ће тај пас ући у историју псећих трка као један од највећих тркача.

Када су Рип и Додо доведени на старт, Рип је био тако свеж као да није уопште трчао док је Додо лењо стајао и сам „свестан“ да су његове снаге исцрпљене. Френк га је глатко по глави, али изгледа ни то није имало много успеха.

Када је „зеп“ пуштен на стазу, оба пса су појурила као из пушке. Већ од самог почетка Рип је толико био измакао да није било сумње да је победа његова. Кад је прешао отприлике пола стазе, одједном се однекуд појавио један фазан, тачно изнад њега. Пошто је мало летео правцем којим је Рип трчао, фазан је скренуо десно са стазе и нестало у оближњем жбуњу. Рип није могао да одоли свом инстинкту и појурио је за птицом. Али, када је ушао у жбуње уместо на фазана налетео је на Кусова. Нико није знао откуд се Кусов ту нашао. Кусов га је напао, уједајући га по целом телу. Узалуд је Рип покушавао да се извуче и врати на стазу са које је одјекивао звиждук Ферингтонове звиждалке. На крају када је Рип успео да умакне, све је било касно. Стари Додо се победио носно шепурио док је Френк сијао од задовољства. У ствари победио је Кусов мада тог тренутка то нико од посматрача није знао.

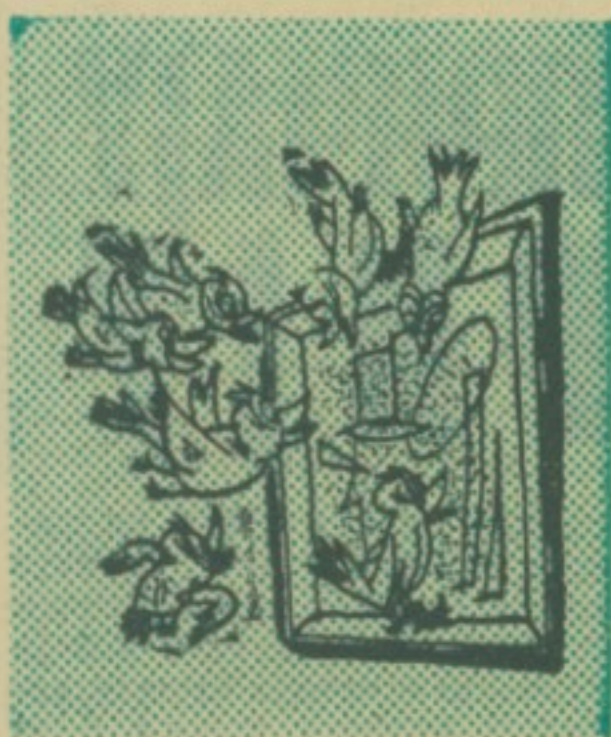
Пошто је ставио термометар у торбу, ветеринар је рекао да ће пас за два-три дана бити здрав али никако не сме учествовати на сутрашњим тркама. Френк Елман је посматрао ту жно вучјака у кога је полагао толико наде и за то га припремао пуну годину дана. Где баш да се разболи сада, пред саму трку? — размишљао је Френк.

Био је октобар 1963. годи-

не. У варошници Греј Гибел редовно су се сваке јесени одржавале трке паса уз присуство великог броја гледалаца. Те године за фаворите су важили Френков вучјак и птичар Рип власништво неког Ферингтона. Сада кад је вучјак био болестан, Рип није имао озбиљнијег такмача. Истина, Френк је имао још једног пса који је ранијих година побеђивао, али је

сад био исувише стар за младог Рипа.

Ферингтон је био новајлија у том крају. Пре нешто више од године дана он је купио једну фарму у Френковој суседству. Са собом је довео и младога Рипа којег је управо био купио. И само неколико дана пошто су се доселили, Рип је лутајући по околини ушао у Френково дворниште и налетео на

СЛИКАЊЕ ПОМОЋУ СЕМЕНА

У нашем веку „поп“ и „оп“ уметности није чудно што сликари користе сваки могући материјал за сликање. Тако белгијски сликар Роберт Хелсмуел, који тренутно борави у Флориди, користи врло чудан материјал за сликање. Овај уметник постиже специјалне ефекте стављањем семена којим се хране птице у боје и тако слика.

ОТВОР И ОЧИ

БРОДОЛОМАЦ

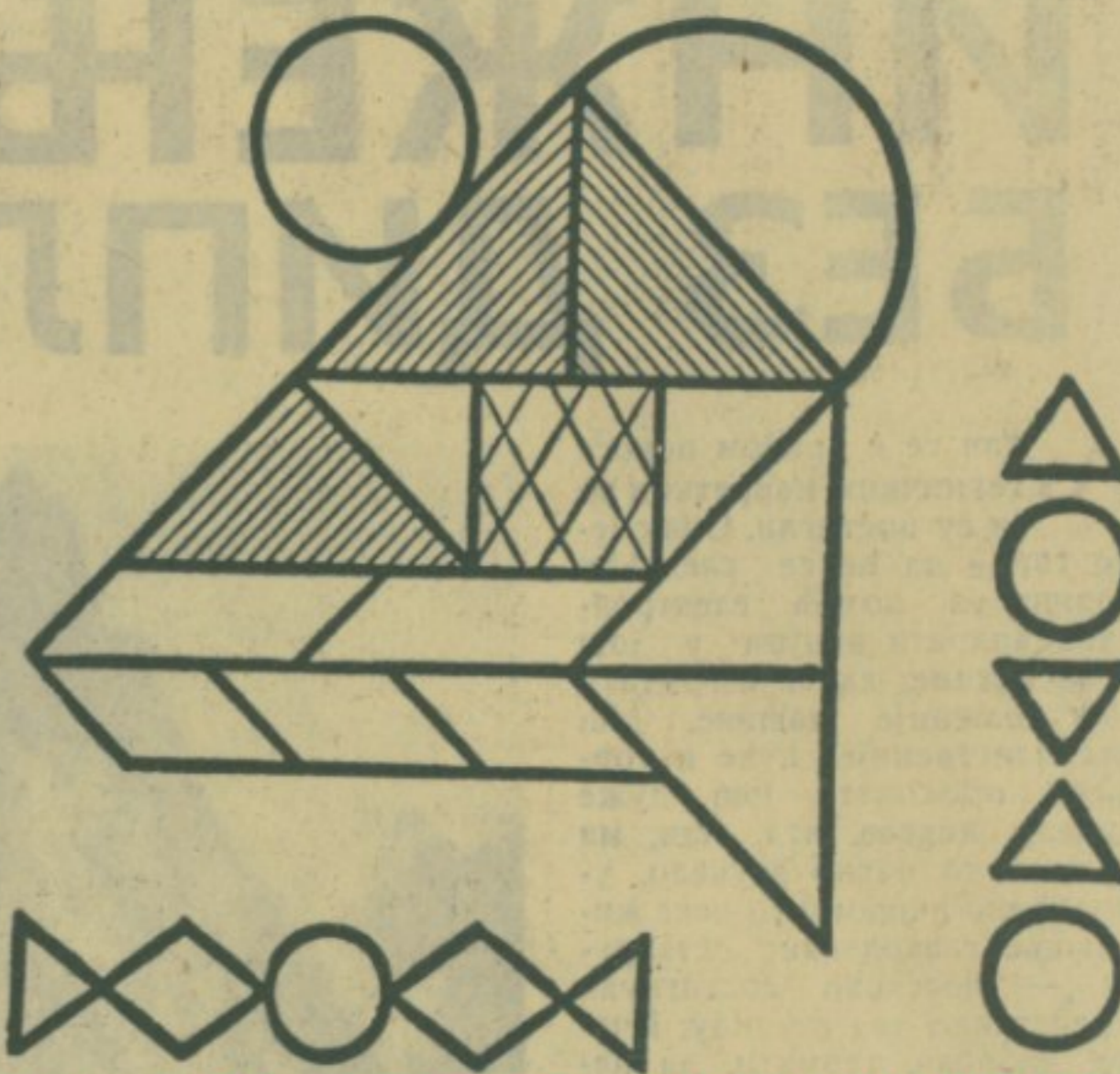

Данима је је дан бродоломник узалуд претраживао погледом пучину не би ли угле-

дао брод који ће за њега значити спас. И најзад, једног дана брод се указао. Бродоломник је помахитао од радости: стао је да више и да маше својом кошуљом. Наш илустратор верно је представио тај тренутак радости. У свом одушевљењу што ће се један човек спасти ужасне смрти на мору, он је на свом цртежу начинио три грешке. Које?

Одговор:

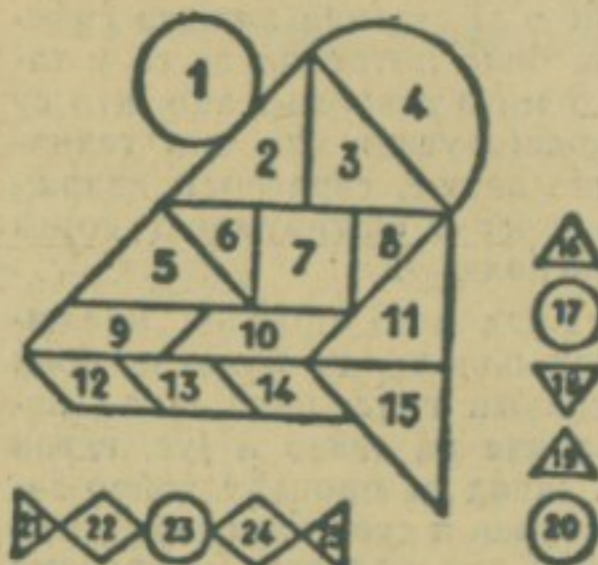
1. Уместо на сплав, он је бродоломника посадио на челични сеф, који би због своје тежине смета потонуо. 2. Иако је дан, он је на небу нацртао и јасан Месечев срп. 3. Око бродоломника се врзају ајкуле. Две јасно видимо, а остале одају њихова пераја која штрче из воде. И баш је код њих сликар начинио трећу погрешку. Наиме, судећи по траговима на води све три невидљиве ајкуле које се налазе испод „сплава“ пливају у истом правцу. Међутим, леђно пераје средње од њих показује да она плива на супротну страну.

ДА ЛИ ДОБРО ЗАПАЖАТЕ?

Добро посматрајте наш цртеж минут и по (било би добро да имате часовник са секундаром) и трудите се да што боље простудирате цртеж и све његове елементе: троуглове, кругове итд. По истеклом времену покушајте да нацртате што већи број елемената од којих је састављен цртеж.

За оне који нису сасвим сигурни да су задатак добро и потпуно решили дајемо одговор: На нашем цртежу било је укупно 25 троуглова, кругова, полукругова, квадрата, ромбова, паралелограма. Да бисте их боље учили сваки од ових елемената обележи-

МАЛИ КЛОВН

Кад је мали клоун пао на мачку она се пренула из она, и уплашена, журнула на њега. И клоун се уплашио и почео да бежи. У тој трци налетели су на

један трноги сточић на којем је стајала скупочена порцуланска ваза. Сточић се заклатио и ваза је полетела с њега. У паду је још закачила и један пор-

цулански тањир који је био окачен на зиду. Ларма и звекет разбијеног порцулана узбудили су укућане. Марица и њена мама utrчале су у собу,

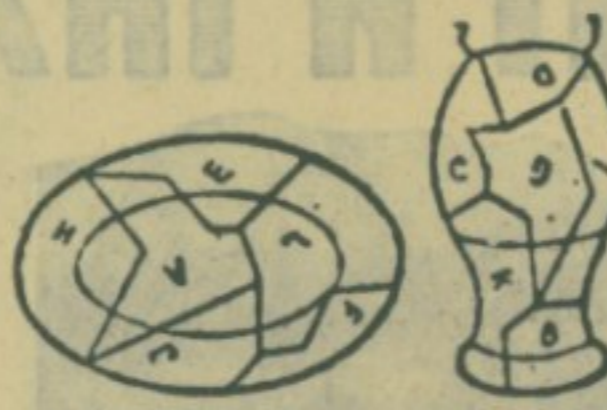
и имале су шта да виде. Наравно, мали несташко и мачка успели су на време да се сакрију.

— Ништа нам не остаје друго до да покупимо ову парчад и да покушамо да лепком колико-толико поправимо штету — предложила је мала Марица.

Али, то баш није тако једноставно јер су и ваза и тањир били од истог порцулана и имали су истоветне шаре тако да се њихова парчад нису разликовала.

Пре но што је почела да их лепи мала Марица је сваки комад обележила словима абецде. Дуго се мучила али је на крају успела да састави и вазу и тањир. Да ли бисте и ви били толико спретни? Покушајте!

Одговор:

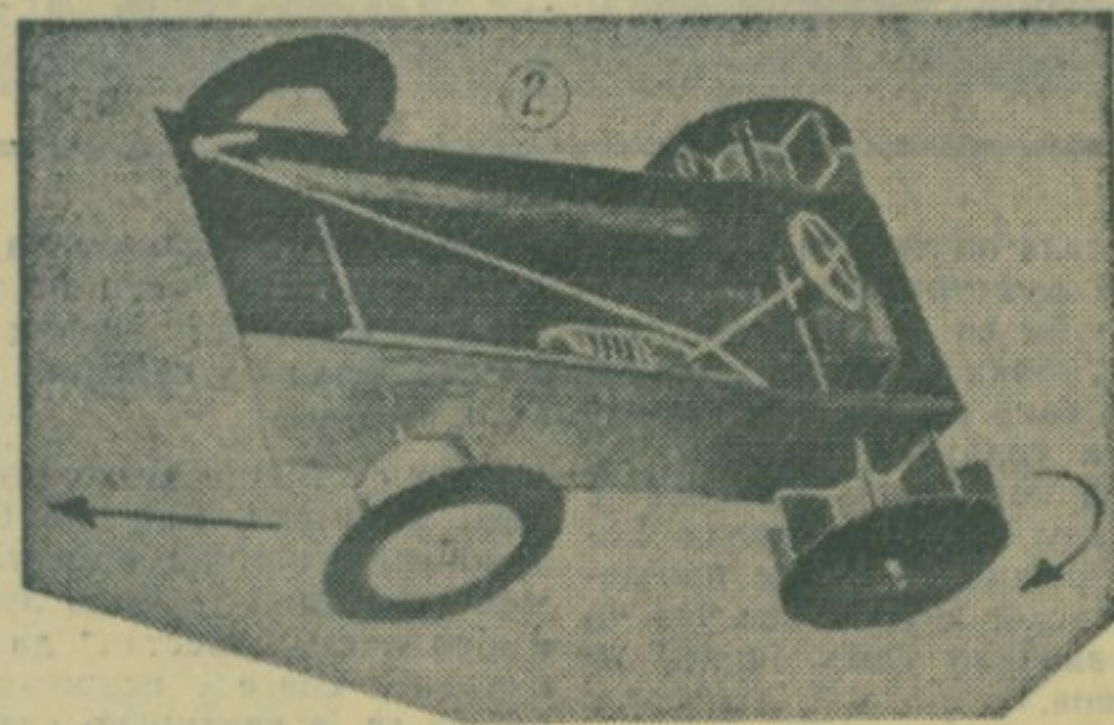

СЛУЧАЈАН ПРОНАЛАЗАК

Пре три и по века живео је у Холандији оптичар Ханс Јансен. Једног пролећног дана 1590. године његов син Захарио, који је код оца учио занат, случајно је погледао кроз два испупчена стакла на сићушног паука кога је ветар унео кроз отворен прозор. Паук се дечаку учинио ог-

роман и то захваљујући сочи вима која су се налазила на извесној удаљености једно од другог. Огромно повећање сићушног предмета добијено на тај начин привукло је и очеву пажњу и он је заједно са сином начинио први у свету такозвани сложени микроскоп у који је уграђено више сочива.

НАПРАВИ САМ АУТОМОБИЛ — АМФИБИЈА

Овај аутомобил-амфибија, као што му већ и само име каже, може да се креће и по сувом и по води, што му омогућују његови задњи точкови који имају доплатице. Као поклон он ће обрадовати вашег млађег брата или друга.

Каросерију направите од чвршћег картона. Да би вам било лакше погледајте разуме на цртежу број 1. Осовине направите од тавне жиче и у њих увуците по два точка, које ћете направити од чвршћег картона и опе-

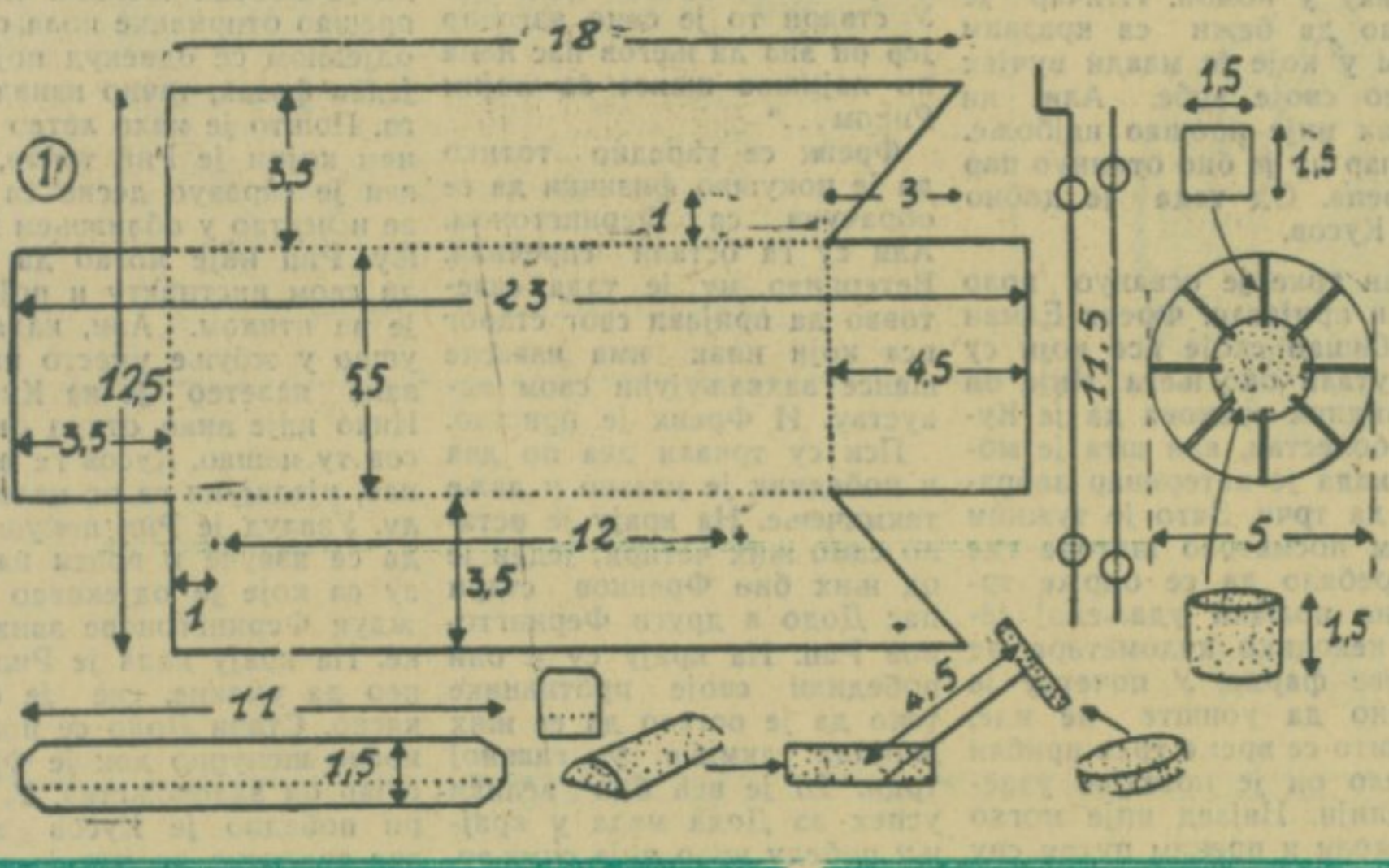
кружних парчала запушача од плуте. На задње точкове залепите још по осам крилаца које сте исекли од картона. Да би точкови што боље функционисали између каросерије и запушача од плуте увуците по једну перлицу (може и куглица од неке старе рачуналке).

Парче ластина узмите за задњу осу (цртеж број 2) и причврстите га помоћу зноде у десни предњи угао. Окренувањем задњих точкова ластина ће се увијати, а кад се буде одвијао покретаће се напред и аутомобил.

Седиште начините од картона, а „мотор“ од запушача у који ћете увући „волан“ начинен од зрна шибнице и управљача неког старог аутомобилчића.

Пошто ће се аутомобил кретати и по води прелакујте га целог безбојним лаком да се картон не би распао.

На цртежу број 2 стрелице показују правац кретања.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) опера В. А. Моцарта, 7) песма, 8) поука, 10) један од десеторице старогрчких жерова, 12) индустријска биљка, 13) енглеска мера за дужину, 15) болња, 18) боја лица, 17) аутомобилска ознака за Нови Сад, 19) два самогласника, 20) дрвени ваљак за намотавање конца, 22) рибарска мрежа, 24) староседељак Балканског полуострва, 28) алкохолно пиће, 27) врста атмосферског талог, 28) бајка, 30) лична замена, 31) мера за површину, 32) ловачки пас, 34) птица грабљивица, 36) чехословачка новчана јединица, 38) река у Банату, 40) трчање у природи, 41) врста двоколице у северној Африци, 42) острво у Јадранском мору, 43) летовалиште у близини Опатије, 44) башта.

Word search grid with numbers 1-44 indicating starting points for words.

Усправно: 1) име и презиме великог италијанског песника („Божанствена комедија“), 2) велика дворана за уметничке приредбе у Паризу, 3) иницијали нашег филмског редитеља, 4) скраћеница једне афричке републике, 5) утвара, 6) несмотреност, брзоплетост, 7) остатак, 9) језеро у Етиопији, 11) иницијали нашег књижевника („Истините лезеније“), 14) женско име, 18) фотографија, 20) ограничени број, припадајући део, 21) име књижевног и позоришног критичара Финија, 22) ономаполеја лавеза, 23) лична замена, 25) хемијски знак за радијум, 29) острво у Јадранском мору, 30) промена, 32) службеник који преноси званичну преписку и друге материјале, 33) узраст, 35) мера за папир, 37) скраћеница за рукометни клуб, 39) грубо вунено суко.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА Водоравно: 1) Јенисеј, 7) пут, 8) Сезан, 10) анис, 12) тока, 13) радио, 15) под, 16) Ака, 17) Селтолар Глигорија, 19) ЕА, 20) Колти, 22) Ваку, 24) алта, 26) шлов, 27) вења, 28) ерата, 30) КГ, 31) ре, 32) сто, 34) ода, 36) галоп, 38) Лола, 40) киви, 41) обала, 42) кит, 43) Аса, 44) Пеш. Усправно: 1) Јунак нашег доба, 2) егида, 3) Ис, 4) сет, 5) Езоп, 6) Јаков Игњатовић, 7) пара, 8) нада, 11) си, 14) осе, 18) глава, 20) кувар, 21) тле, 22) ба, 23) кор, 25) аа, 28) тер, 30) коло, 32) слике, 33) опит, 35) алас, 37) ак, 38) ала.

СИН ХЕРОЈА—ХЕРОЈ

Командант јуришног торпедног дивизиона Владимир Николајевич Алексејев био је у прошлом рату најбољи борац Северноморске флоте: потопио је 16 немачких ратних бродова

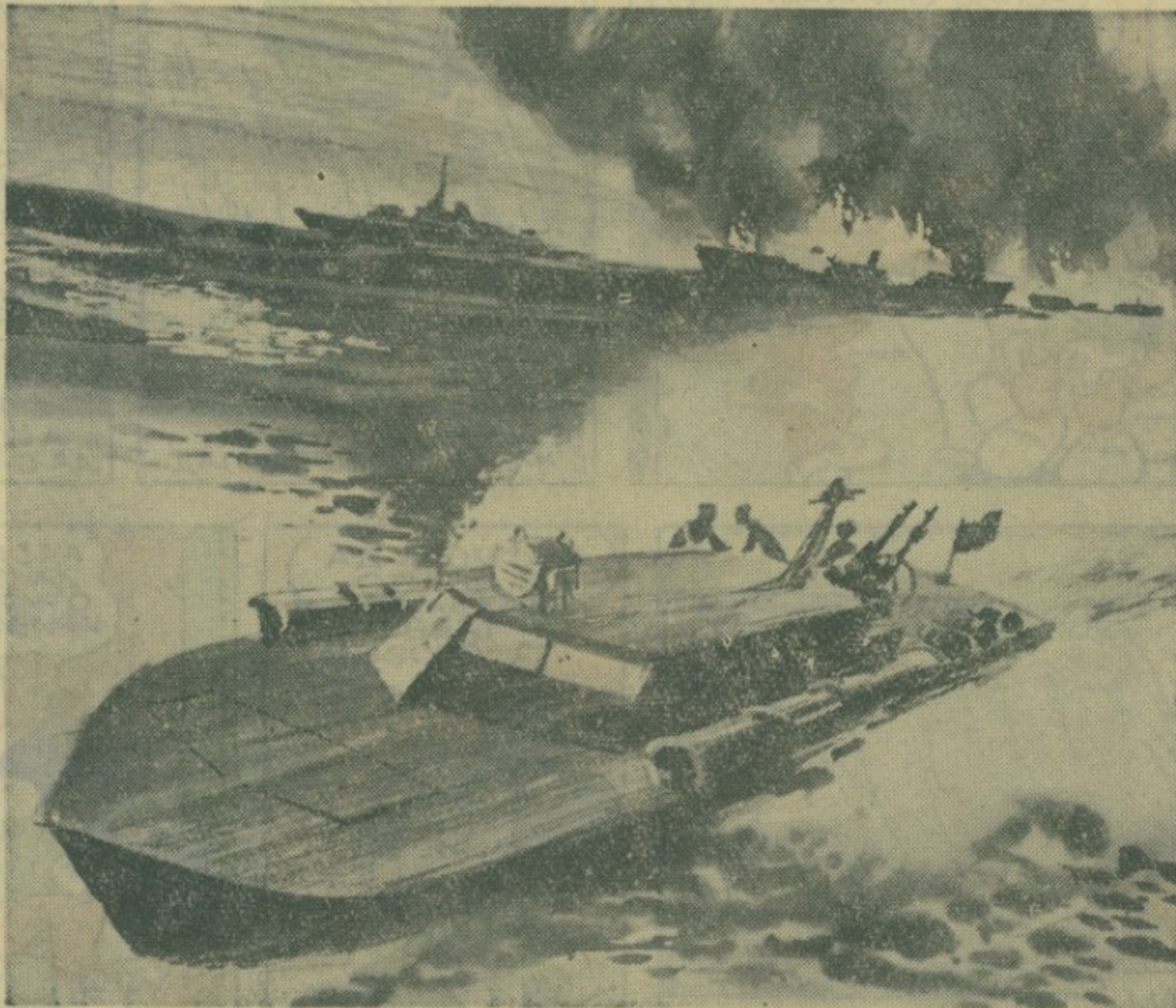
Ескадрила ваздушних извиђача Северноморске флоте летела је високо изнад обале полуострва Рибачи у Баренцовом мору. Патроле су се смењивале: задатак им је био да контролишу територијалне воде на граници између Совјетског Савеза и Норвешке.

Сунце је одскочило високо. Ваздушни извиђачи управо су се сменили на пучини између полуострва Рибачи и фјорда Варангер. За то време торпедни дивизион Владимира Алексејева налазио се на пучини, очекујући у заседи непријатељске бродове. Био је 24. јун 1944. године. Одједном се чуло:

— Конвој према Рибачију. Два танкера и разарач! — јављао је ваздушни извиђач командном центру на полуострву Средње.

Чим је добио обавештење, адмирал флоте Головки позвао је капетана Алексејева: — Непријатељски конвој испред дивизиона... Одмах нападајте!

Капетан Алексејев је пучом брзином кренуо у сусрет непријатељском конвоју. Било је то први пут да Совјети нападају у Баренцовом мору у сред бела дана. Алексејев је имао под командом само три торпедна чамца. После једног и по часа вожње, од непријатељског конвоја још није било ни трага. Немци су вероватно претпостављали да су

откривени из ваздуха, па су маскирали конвој.

Јуриш
крод димну завесу

Пред посадом торпедних чамца указала се огромна гу

ста димна завеса, као јесења магла. Непријатељски конвој је пловио заштићен димном завесом. Било је тешко одредити где се у тој магли налазе бродови. Огромне цеви на палубама торпедних чамца биле су пуне. Чекала се само команда, па да се притисне на

зицију, опет је пошао у торпедни јуриш. Торпеда су полетела. Њихова експлозија се више није чула. Танкери пуни бензина експлодирани су. Пучина се усталасала. Пламени стубови дизали су се високо у ужареном ваздуху. Димна завеса је

полако нестајала. Сад је капетан Алексејев пустио димну завесу са торпедних чамца и одмах се повукао. Ваздушни извиђачи су пола часа касније јавили да је пучина чиста. Тамо где су танкери потонули још је горео бензин на површини од једног квадратног километра.

Адмирал Головки је позвао капетана Алексејева и честитао њему и његовој храброј посади за подвиг.

Немачки конвој се повлачи

Октобра 1944. године адмирал Головки поставио је торпедни дивизион капетана Алексејева у најопаснију зону. Тре бало је обезбедити све поморске путеве који су водили из фјорда Варангер, базе из које су се немачке армије снабдевале горивом и муницијом.

Торпедни дивизион капетана Алексејева представљао је једину стражу на совјетској граници. Када су му једног јутра средином октобра саопштили да му у сусрет долази тридесет немачких бродова, кренуо је с дивизионом у напад.

Завеса од топовске ватре која га је на путу зауставила,

Пали! — чула се команда капетана Алексејева.

Торпеда плуснуше остављајући пенушаве трагове за собом, а затим се изгубише. Експлозије су надјачале рину топова. Прамчани и крмени делови разарача одлетели су у ваздух. Још један плотун торпеда и — разарач изгуби равнотежу.

Танкери су пружали отпор. Њихова митраљеска зрна тукла су по палубама торпедних чамца. Капетан Алексејев је вештим маневрима избегао ову убитачну ватру, а кад је уграбио повољнију по-

завеса од топовске ватре која га је на путу зауставила,

Пали! — чула се команда капетана Алексејева.

Торпеда плуснуше остављајући пенушаве трагове за собом, а затим се изгубише. Експлозије су надјачале рину топова. Прамчани и крмени делови разарача одлетели су у ваздух. Још један плотун торпеда и — разарач изгуби равнотежу.

Танкери су пружали отпор. Њихова митраљеска зрна тукла су по палубама торпедних чамца. Капетан Алексејев је вештим маневрима избегао ову убитачну ватру, а кад је уграбио повољнију по-

завеса од топовске ватре која га је на путу зауставила,

Пали! — чула се команда капетана Алексејева.

Торпеда плуснуше остављајући пенушаве трагове за собом, а затим се изгубише. Експлозије су надјачале рину топова. Прамчани и крмени делови разарача одлетели су у ваздух. Још један плотун торпеда и — разарач изгуби равнотежу.

Танкери су пружали отпор. Њихова митраљеска зрна тукла су по палубама торпедних чамца. Капетан Алексејев је вештим маневрима избегао ову убитачну ватру, а кад је уграбио повољнију по-

завеса од топовске ватре која га је на путу зауставила,

Пали! — чула се команда капетана Алексејева.

Торпеда плуснуше остављајући пенушаве трагове за собом, а затим се изгубише. Експлозије су надјачале рину топова. Прамчани и крмени делови разарача одлетели су у ваздух. Још један плотун торпеда и — разарач изгуби равнотежу.

Танкери су пружали отпор. Њихова митраљеска зрна тукла су по палубама торпедних чамца. Капетан Алексејев је вештим маневрима избегао ову убитачну ватру, а кад је уграбио повољнију по-

завеса од топовске ватре која га је на путу зауставила,

Пали! — чула се команда капетана Алексејева.

изгледала је непробојна. Немци су ишли са 30 бродова против осам торпедних чамца. Изгледало је да је сваки покушај напада на непријатељски конвој бескористан. Капетан Алексејев је направио оштар заокрет дивизионом и све торпедне чамце поставио уз обалу.

Непријатељска далекометна артиљерија непрекидно је тукла дивизион. Усијане торпедне цеви су без предаха пуњене и неравни двобој између конвоја и дивизиона трајао је пун час. Један немачки танкер са горивом добио је директан погодак и сав обавијен пламеном ускоро је нестало са пучине. Два пратећа брода из конвоја доживела су исту судбину. Ипак, конвој је и даље плочио.

У последњим тренуцима борбе два немачка миноносца доживела су праву катастрофу. Оба су била једновремено погођена торпедима дивизиона. Експлозија подводних мина, којима су миноносци били натоварени, бацила их је у ваздух тако да су одједном нестали. За собом су повукли још три теретна брода натоварена ратним материјалом. После овог страшног призора, из којег се ниједан немачки војник није спасао, конвој се у пуној брзини престројио и узео курс којим је и дошао.

За своје подвиге у водама Баренцовог мора као најбољи борац Северноморске флоте Владимир Алексејев одликован је Орденом хероја Совјетског Савеза.

Владимиров отац, Николај Александрович Алексејев, познати совјетски медицински научник, учесник фебруарске и октобарске револуције и другогodiшњи блиски сарадник Лењина, у присуству свога сина такође је одликован Орденом хероја рада Совјетског Савеза.

Владимир Алексејев чије се име налази на листи најбољих бораца торпедних јединица Совјетског Савеза у прошлом рату данас је вицеадмирал поморске флоте.

РЕКОРД

Енглески повртар Том Кук постигао је светски рекорд у гајењу кромпира. Из свега шест „кућица“ Кук је успео да добије 500 килограма кромпира. Тајна његовог успеха: специјално тешко ђубриво чији састав он засада не жели да открије. Зна се само то да за справљање ђубрива Кук употребљава неке морске алге.

РАДАР ЗА СПОРТИСТЕ

Како измерити брзину спринтера, смучара, бициклисте, не ометајући га у трци? У варшавском политехничком институту предложили су да се за то искористи радар. Подаци које радар региструје преносе се током читаве трке на магнетофон. У оцењивању брзине грешка не прелази два процента.

Десте
ли ветр
пучи

да...

... глас многих врста зебри веома се разликује од гласова дру-

гих копитара: сличан је псећем лавезу.

... од такозваних седам светских чуда старог века до данас су очуване само египатске пирамиде.

... сингапурски бербери приликом шишања обавезно још и очисте уши својим муштеријама.

... стручњаци су утврдили да на уметничким сликама пажњу посматрача најпре привуче о-

нај део слике или онај детаљ који се налази нешто горе лево од средине платна.

... статистике показују да од свих народа на свету Канађани највише употребљавају телефон. На сваког Канађанина (укључујући и новорођенчад) годишње просечно дође 530 разговора.

... од прног катрана хемијска индустрија справља најразличитије боје.

... корњаче спадају међу најстарије животиње на Земљи. Данашње врсте су готово потпуно исте с првим

корњачама које су се појавиле пре приближно 220 милиона година.

Проналазачи и њихови проналасци

Ових седам апарата изумео је девет проналазача: 1. Фредерик Соваж, 2. Жозеф и Етјен Монголфије, 3. Џорџ Стивенсон, 4. Грахам Бел, 5. Бартелеми Тимоније, 6. Томас Едисон и 7. Браћа Лимијер.

Можете ли да наведете који је од ових проналазача пронашао који од апарата. Уколико нисте сасвим сигурни ево одговора:

1. Машину за шивење пронашао је француски механичар Бартелеми Тимоније (1793—1857); 2. Телефон, аме-

рички физичар Грахам Бел (1847 — 1922); 3. Парну локомотиву енглески инжењер Џорџ Стивенсон (1781—1848); 4. Филмску камеру Французи Браћа Лимијер, Луј (1864 — 1948) и Огист (1862 — 1954); 5. Електричну сијалицу северноамерички техничар Томас Едисон (1847 — 1931); 6. Ели су француски механичар Фредерик Соваж (1785 — 1857) и 7. Балон француски конструктори Браћа Монголфије, Жозеф (1740 — 1810) и Етјен (1745 — 1799).

ЈАПАНСКО ПОЗОРИШТЕ ЛУТАКА

ВУНРАКУ ЛУТКЕ: ЗЛА ЖЕНА, ХРАВАР МЛАДИЋ, ДЕВОЈКА, КОМИЧАН НЕВАЉАЛАЦ

Јапанско позориште лутака „Вунраку“, име је добило по познатом мајстору луткару, основано је у 16. веку, у време културног ренесансе Јапана. Тренутно ово марионетско позориште гостује у Сједињеним Америчким Државама где постиже изванредан успех.

Теме комада које приказу-

је овај театар заснивају се на борби зла и добра, љубави, части, патњи и неговоји. Извођење је праћено музиком и игром што заједно чини једну естетску целину.

У трупи је најзначајнија личност певач који прати радњу уз помоћ свирача на самцимену (инструмент са жицама). Данашње гледаоце за-

дивљује поред осталог и савршена усклађеност између оператера, певача и свирача.

Сјајне, лакиране лутке високе један метар и обучене у раскошне костиме тешке су осам до десет килограма. Фризуре лутака су начињене од праве косе, као и трепавице и обрве, а очи и уста покрећу се скривеним врпцама: Сваком лутком управљају по три особе. Главе лу-

така исклесане су у дрвету, тако да свака одговара једном од 45 основних типова: зла жена, храбри младић, ларкдијаш итд.

Мада се мисли да ова уметност показује знаке изумирања, она се због раскошних призора, драматичности и достојанства одржава и даље на сцени.

ХМ... ОВАЈ КАУБЕЈСКИ ФИЛМ НИЈЕ ТАКО ЛОШ!

МИЊА МИ ЈЕ НАРЕДИО ДА ГА ГЛЕДАМ... ПРЕ НО ШТО ЈЕ ОТИШАО НА СПАВАЊЕ...

... ДА БИХ МОГАО ДА МУ ИСПРИЧАМ КАКО СЕ ЗАВРШИО!

УЈКА МИКИ!
МИЊО! ЈА САМ МИСЛИО ДА СПАВАШ!

ЗАСПАО САМ... АЛ' СТАЛНО САЊАМ СТРАШНЕ СНОВЕ О ВОДИ!
КАКВЕ СНОВЕ?

КАКО СЕ МОЈ ЧАМАЦ СУРВАВА НИЗ ВОДОПАД...

... А ПОСЛЕ САМ САЊАО ДА САМ БРОДОЛОМАЦ...

... И ДА МЕ ГУСАРИ ВЕЗАНОГ ПРИМОРАВАЈУ ДА СКОЧИМ У МОРЕ ...

... ПА САМ ОНДА ПОКУШАВАО ДА ПРСТОМ ЗАЧЕПИМ ПУКОТИНУ У ЈЕДНОЈ БРАНИ...

ХМ! МОРА ДА ЈЕ НЕШТО ИЗАЗВАЛО ТАКВЕ СНОВЕ!

АХ! МИСЛИМ ДА САМ ОТКРИО КРИВЦА!

КАП
КАП
КАП
КАП

ЦОНИ ХАЗАРД ФРЕНК РОБИН

ЗАПАМТИТЕ, МИСЛИЛ! КУЏНИТЕ ТРИ ПУТА ПРЕ НО ШТО УБЕТЕ У МОЈУ СОБУ! НЕ БИХ ЖЕЛЕО ДА ПОКВАРИМ ФИЛМ!

КАСНИЈЕ...

ОХ! СВИ СНИМЦИ СУ ОДЛИЧНИ! ЧЕКАЈ... ОВАЈ СА ЗМАЈЕМ НЕШТО МИ ЈЕ ЧУДАН!

ЈОШ НЕШТО ЈЕ НА СНИМКУ! ТО ЈЕ... ТО ЈЕ ПРОДАВАЦ БАЛОНА!

ТАКО... ЕВО И УБИЦЕ! ПЛАТИЊЕШ ЗА ТО, МЕСЈЕ ЛАМОР... ПЛАТИЊЕШ!

ЧУЈТЕ... У ОВОМ ХОТЕЛУ СУ ОДСЕЛА ЈЕДНА ПЛАВА ДЕВОЈКА И ЈЕДАН ДЕЧАК! МОЖЕТЕ ЛИ МИ РЕЌИ БРОЈ ЊИХОВЕ СОБЕ?

ЖАО МИ ЈЕ! ТО НИЈЕ ОБИЧАЈ У ОВОМ ХОТЕЛУ!

МОЖДА ЋЕ МЕ ОВА НОВИНАЦИА УКИНИТИ ЊИХОВИМ СРОДНИКОМ?

ОХ... ОВАЈ... ИМАЈУ СПОЈЕНЕ СОБЕ... БРОЈ 416 И 418!

ЦОНИЈУ СЕ ВРАТИЛА СВЕСТ.

УЖАСНО МЕ БОЛИ ГЛАВА! АЛИ КО...?

FRANK ROBBIN